

CALENDARI CATALA

DEL ANY

1882

ESCRIT PER LOS MÉS REPUTATS AUTORS
CATALANS, MALLOQUINS Y VALENCIANS,

Y COLECCIONAT

PER

F. P. BRIZ Y F. MATHEU.

Any ~~1882~~ de sa publicació.

BARCELONA:

JOAN ROCA Y BROS

CARRER DEL HOSPITAL, 87.

1881.

DONATIVO DE DON JOSÉ CARRASQUINA

PAULA.

3	Barcelo y Joana Mir, de	49
7	Victoria y Juana d' Amer,	
12	A Ntra. Sra. de Montserrat,	51
	de Miguel V. Amer,	52
13	Alfonsina,	53
	*, de Artur Gallart,	54
	Cap al vent, de F. Bertran y	55
	Serra,	56
15	La vi de la mort, de F. Mas-	57
	pous y Labros,	58
	En Montserrat, de Antoni	59
	Molina y Serra,	60
	La Catedral, de Amador de	61
	Puig de Puig,	62
17	Kamen,	63
21	L' infant rosalt, de Agnès	64
	Armengol,	65
22	Pocna rosada,	66
23	A trench d' auba, de Ma-	67
	rian Aguiló,	68
24	La pedra,	69
	Lo cant del treball, de Do-	70
	lors Moncedra de Macià,	71
25	En l' alba de N. S. del	72
	Virg de Puigblas, de	73
	Margareta J. de Farró,	74
26	Lo Pare nostre,	75
	Ja s' acosta, de Francesc Cal-	76
30	vet,	77
31	Justa de Walp, de Angel	78
	Galmor,	79
33	L' excelsior de la Verga de	80
34	Montserrat, de Jacint	81
	Vermaser,	82
35	Gençon de garr, de Joseph	83
	Lluis i una y Gallart,	84
36	Précha plena,	85
38	A la bona memoria, de la	86
	Franchina Xavier Parcer-	87
	riosa, de J. Serra y Ber-	88
40	tran,	89
	*, de Francesch Barina,	90
42	*, de J. Franchina y Co-	91
	ma,	92
43	Prechita,	93
44	La creu de l' infant Joana,	94
45	de Joseph Roumanilla,	95
46	Tes Havia, de Manel Ri-	96
	bol y Serra,	97
47	Un jorn en lo País, de	98
	Francesch Ferrer,	99
48	Amor de Juan Rodriguez	100
	Guzman,	101
	L' antífarmació,	102
	L' nostrena, de J. Buñis,	103

JANER.

Aquest mes té 31 dies

1. dim. CAP D'AVE.
2. dim. s. Macari.
3. dim. s. Daniel.
4. dim. s. Ties habs.

☉ a les 11 y 7 m.
molt. Freq. y ser.

5. dij. s. Totsanta.
6. div. ✕ Les Boies.
7. div. s. Raymon.
8. div. s. Totsa.
9. dim. s. Jofia mr.
10. dim. s. Niconor.
11. dim. s. Hipol. papa.
12. dij. s. Arendt mr.

☾ a les 3 y 56 m.
tarda. Freq.

13. div. s. Genservind.
14. div. s. Rinaud habs.
15. dim. s. Fulgenci.
16. dim. s. Fulgenci.
17. dim. s. Anselm ab.
18. dim. sta. Prisca.
19. dij. s. Constant.

☿ a les 4 y 44 m.
tarda. Freq.

20. div. s. Fobes papa.
21. dim. sta. Agnès v.
22. dim. s. Vicent esp.
23. dim. s. Isidorn.
24. dim. s. Timoteu.
25. dim. sta. Elvira.
26. dij. s. Policarp.

☽ a les 7 y 63 m.
molt. Freq. y ser.

27. div. s. Joan Cetaud.
28. dim. s. Cristó habs.
29. dim. s. Francesc s.
30. dim. sta. Martina.
31. dim. s. Pere Nolasco.

FEBRER.

Aquest mes té 28 dies

1. dim. s. Ignaci.
2. dij. ✕ La Cande-
laria.
3. div. s. Ruy habs.

☉ a les 6 y 7 m.
molt. Div. temps.

4. dim. s. Andreu C.
5. dim. sta. Agnès.
6. dim. sta. Isidorn.
7. dim. s. Ricard roy.
8. dim. s. Joachin Ma-
ta frs.
9. dij. sta. Polencia.
10. div. Guillem.
11. dim. Les set servas
de Maria.

☾ a les 8 y 42 m.
molt. Freq. y ser.

12. dim. sta. Eulalia.
13. dim. sta. Caterina.
14. dim. s. Valenti.
15. dim. s. Fanci.
16. dij. s. Ruy mr.
17. div. s. Ruy mr.
18. dim. s. Simó habs.

☿ a les 2 y 28 m.
molt. Freq. y ser.

19. dim. s. Alvar.
20. dim. s. Se-ot habs.
21. dim. s. Veron.
22. dim. s. Abis habs.
23. dij. s. Florenci.
24. div. s. Matias ep.

☽ a les 9 y 30 m.
molt. Freq. y ser.

25. dim. s. Averiano.
26. dim. N. S. Guadalupe.
27. dim. s. Baldomer.
28. dim. s. Roman.

MARÇ.

Aquest mes té 31 dies

1. dim. s. Ramon.
2. dij. s. Simplic.
3. div. s. Eudori.
4. dim. s. Casimir.
5. dim. s. Ruy habs.

☉ a les 12 y 58 m.
molt. Freq. y ser.

6. dim. s. Victor.
7. dim. s. Tomàs A.
8. dim. s. Joan de Deu.
9. dij. s. Pàula habs.
10. div. s. Melio.
11. dim. s. Constant.
12. dim. s. Gregori.

☾ a les 8 y 30 m.
molt. Freq. y ser.

13. dim. s. Rodrigo.
14. dim. sta. Lucide.
15. dim. sta. Madrona.
16. dij. s. Heriberto.
17. div. sta. Teodora.
18. dim. s. Gabriel Arc.
19. dim. s. Joseph.

☿ a les 12 y 20 m.
molt. Freq.

20. dim. s. Nicot habs.
21. dim. s. Bonet.
22. dim. s. Benguerian.
23. dij. s. Victoria.
24. div. s. Agostu.
25. dim. ✕ La Anse.
26. dim. s. Idraci.

☽ a les 1 y 42 m.
tarda. Freq. y ser.

27. dim. sta. Lidia mr.
28. dim. s. Sixt III.
29. dim. s. Eustasi.
30. dij. s. Regui.
31. div. sta. Balbina.

ABRIL.	MAIG.	JUNY.
Aquest mes té 30 dies.	Aquest mes té 31 dies.	Aquest mes té 30 dies.
1 dia. sta. Teodora. 2 dia. s. Praxedes P. 3 dia. s. Bonat P.	1 dia. s. Felip ap. 2 dia. s. Alamed. 3 dia. Sta. Lleon.	1 dia. s. Simeó.
☾ a les 5 y 50 ms. <i>tarda. Calor.</i>	☾ a les 8 y 40 ms. <i>mat. Bon temps.</i>	☾ a les 8 y 40 ms. <i>nit. Bon temps.</i>
4 dia. s. Isidor. 5 dia. s. Leonis per. 6 dia. s. Colast papa. 7 dia. s. Epiant. 8 dia. s. Albert. 9 dia. Pasqua Roca. 10 dia. s. Esequiel. 11 dia. s. Lleo papa.	4 dia. sta. Mónica. 5 dia. s. Pro V. 6 dia. s. Joan Ant. 7 dia. s. Rosalinda. 8 dia. s. Miguel. 9 dia. s. Gregori. 10 dia. s. Antoni.	2 dia. s. Marcell. 3 dia. sta. Chelida. 4 dia. s. Trinitat. 5 dia. s. Sento. 6 dia. s. Nariari. 7 dia. s. Scholast. 8 dia. s. Laure.
☾ a les 6 y 39 ms. <i>mat. Variable.</i>	☾ a les 12 y 23 ms. <i>tarda. Variable.</i>	☾ a les 6 y 18 ms. <i>tarda. Bon temps.</i>
12 dia. s. Constant. 13 dia. s. Hermenegil. 14 dia. s. Eusebi. 15 dia. sta. Basilda. 16 dia. sta. Eustachia. 17 dia. s. Ansel.	11 dia. s. Rudolf. 12 dia. s. Domingo. 13 dia. s. Fern. Ropel. 14 dia. s. Rosalind. 15 dia. s. Justo Maur. 16 dia. s. Joan Nep. 17 dia. s. Paquet.	9 dia. s. Pollex. 10 dia. sta. Margarida. 11 dia. s. Bernabé. 12 dia. s. Onofre. 13 dia. s. Antoci de P. 14 dia. s. Ruchi. 15 dia. s. Modest.
☾ a les 8 y 47 ms. <i>nit. Gran tempest.</i>	☾ a les 7 y 41 ms. <i>mat. Nuvia.</i>	☾ a les 6 y 42 ms. <i>tarda. Nuvia.</i>
18 dia. s. Eleuteri. 19 dia. s. Bernogen. 20 dia. sta. Agnes. 21 dia. s. Anselm. 22 dia. s. Sento papa. 23 dia. s. Jordi mr. 24 dia. s. Thon mr. 25 dia. s. March.	18 dia. s. L. sac. rom. 19 dia. s. Ferr. Colast. 20 dia. s. Boy mr. 21 dia. s. Bernabé. 22 dia. sta. Rita. 23 dia. s. Ap. s. Jutim. 24 dia. sta. Sta. Anna. 25 dia. s. M. Mag.	16 dia. s. Quirze. 17 dia. s. Manuel. 18 dia. s. March. 19 dia. sta. Juliana. 20 dia. s. N. veri. 21 dia. s. Lleo Gual. 22 dia. s. Fami. 23 dia. sta. Agripina.
☾ a les 7 y 5 ms. <i>mat. Bon temps.</i>	☾ a les 12 y 50 ms. <i>matada. Bessol.</i>	☾ a les 6 y 10 ms. <i>tarda. Bon temps.</i>
26 dia. s. Clote papa. 27 dia. s. Fern. Arm. 28 dia. s. Pau fr. 29 dia. s. Pere mr. 30 dia. sta. Caterina de Sena.	26 dia. s. Felip Neri. 27 dia. s. Joan p. 28 dia. Pasqua Poca. 29 dia. sta. Teodora. 30 dia. s. Fernando. 31 dia. sta. Angela.	24 dia. s. Nativitat de s. Joan Baptista. 25 dia. s. Guillem. 26 dia. s. Joan y Pau. 27 dia. s. Lleo mr. 28 dia. s. Lleo II. 29 dia. s. Fern. y Pau. 30 dia. s. March.

JULIOL. Aquest mes té 31 dies.	AGOST. Aquest mes té 31 dies.	SEPTEMBRE. Aquest mes té 30 dies.
1 dia. sta. Leonor.	1 dim. s. Felis mr.	1 div. s. Gil, abat.
2 a les 6 y 17 ms. matl. Caler.	2 dim. N. S. Angola.	2 dia. s. Esteu rey.
3 dia. Yait de N. S.*	3 dij. s. Eulene.	3 dia. s. Nendo.
4 dij. s. Telfon.	4 div. s. Domingo.	4 dij. sta. Candida.
5 dim. s. Laureano.	5 dia. N. S. sta Neou.	5 a les 1 y 25 ms. tard. Caler fort.
6 dia. sta. Zoa.	6 dia. s. Just y Paut.	6 dim. s. Hieronim Jus.
7 dij. s. Isac.	7 a les 4 y 21 ms. matlunda Caler.	7 dim. s. Onoforo.
8 dia. s. Ferad.	8 dij. s. Gayetá.	8 dij. sta. Regina.
9 a les 10 y 0 ms. mat. Caler fort.	9 dim. s. Clis-c.	9 div. s. Nativitat en Nouva Sanyona.
10 dia. sta. Isabel.	10 dim. s. Roman.	10 dia. s. Gorgoni.
11 dim. s. Zemon.	11 dij. s. Liorena.	11 dim. s. Nicodem Tol.
12 dij. s. Cristofol.	12 div. sta. Filomena.	12 dia. s. Protó mr.
13 dim. s. Pio i papa.	13 dia. sta. Clara.	13 dim. s. Leonel.
14 dim. s. Felis.	14 dia. s. Hipoll.	14 a les 1 y 7 ms. tard. Bon temps.
15 dij. s. Ansel.	15 a les 6 y 19 ms. mat. Tots y nous.	15 dim. s. Amado.
16 div. s. Bonaventura.	16 dij. s. Eusebi.	16 dij. s. General.
17 dia. s. Lariçh.	17 dim. s. Ansel.	17 div. s. Nicomedes.
18 a les 7 y 10 ms. matl. Dos frexes.	18 dim. s. Boet ef.	18 dia. s. Corael.
19 dia. N. S. del Carme.	19 dij. s. Liberat.	19 dia. s. Peret.
20 dij. s. Alex ef.	20 div. s. Agostu.	20 dia. s. Pere Arb.
21 dim. s. Frederich.	21 dia. s. Magl.	21 dij. s. Thomas.
22 dim. s. Vicent P.	22 dia. s. Bernat.	22 dim. s. Genari.
23 dij. s. Elias proeta.	23 dij. sta. Joana.	23 dim. s. Rustagu.
24 -y- sta. Praxodon.	24 dim. s. Sutoria.	24 a les 1 y 27 ms. tard. Fori.
25 dia. sta. Matadena.	25 a les 2 y 4 ms. matlunda. Fori.	25 dij. s. Mathen ep.
26 dim. s. Llibori.	26 dim. s. Felip Bond.	26 div. s. Maurici.
27 a les 10 y 26 ms. matl. Dos frexes.	27 dij. s. Bartomeu.	27 dia. sta. Tecla.
28 dij. sta. Cristina.	28 div. s. Eusey, rey.	28 dia. La Moxe.
29 dim. s. Jaume.	29 dia. s. Cefetino.	29 dij. sta. Meria Cer.
30 dim. sta. Agn.	30 dia. s. Joseph de C.	30 dim. s. Cipria.
31 dij. s. Pantaleo.	31 dij. s. Agustí.	31 dim. s. Cosma.
1 div. s. Nandri.	1 a les 9 y 27 ms. mat. Roca.	1 a les 5 y 19 ms. matl. Roca.
2 dia. sta. Maria.	2 dim. sta. Schino.	2 dij. s. Wenceslan.
3 dia. s. Abdon m.	3 dim. sta. Rosa Linn.	3 div. s. Miguel.
4 dij. s. Ignaci L.	4 dij. s. Ramon Nou.	4 dia. s. Gerot.

OCTUBRE.	NOVEMBRE.	DESEMBRE.
Aquest mes té 31 dies.	Aquest mes té 30 dies.	Aquest mes té 31 dies.
1 dia, S. i des Roser.	1 dia, S. F. Tercera.	1 dia, sta. Natalia.
2 dia, s. Lluc.	2 dia, sta. Lucapada.	2 dia, sta. Mikiana.
3 dia, s. Candi.		
4 dia, s. Francesch.		
5 dia, s. 2 y 10.	5 dia, s. 7 y 8.	5 dia, s. 3 y 2.
matinada, Dos temps.	mat. tarda, Fara.	mat. tarda, Dos temps.
6 dia, s. Proba.	6 dia, s. Valent.	6 dia, s. F. Xavier.
7 dia, s. Bruno, II.	7 dia, s. Carles Mar.	7 dia, sta. Barbara.
8 dia, s. M. M.	8 dia, s. Zacarias.	8 dia, s. Sotia.
9 dia, sta. Brinda.	9 dia, s. Sotia.	9 dia, s. No. Jan.
10 dia, s. Damià.	10 dia, s. Placenet.	10 dia, s. Amador.
11 dia, s. F. de Rija.	11 dia, s. Vic. ort.	11 dia, s. La P. L. M. M.
12 dia, s. Nicol.	12 dia, s. Sotia.	12 dia, sta. L. M. M.
13 dia, s. Bernat.	13 dia, s. Andreu.	13 dia, N. s. L. M. M.
14 dia, s. 6 y 10.	14 dia, s. 11 y 28.	14 dia, s. 2 y 48.
mat. mat. P. M. M.	mat. mat. Temps fosc.	mat. tarda, Fara.
15 dia, s. Edm. M.	15 dia, s. Marc.	15 dia, s. Bernat.
16 dia, s. Catala.	16 dia, s. Illegu.	16 dia, s. Nicol.
17 dia, sta. Teresa.	17 dia, s. Escanlan.	17 dia, sta. L. M. M.
18 dia, s. Gela.	18 dia, s. Sotia.	18 dia, s. Nicol.
19 dia, sta. L. M. M.	19 dia, s. L. M. M.	19 dia, s. Nicol.
20 dia, s. L. M. M.	20 dia, s. L. M. M.	20 dia, sta. L. M. M.
21 dia, s. L. M. M.	21 dia, s. L. M. M.	21 dia, s. F. de Rija.
22 dia, s. L. M. M.	22 dia, s. L. M. M.	
23 dia, s. L. M. M.	23 dia, s. L. M. M.	
24 dia, s. L. M. M.	24 dia, s. L. M. M.	
25 dia, s. L. M. M.	25 dia, s. L. M. M.	
26 dia, s. L. M. M.	26 dia, s. L. M. M.	
27 dia, s. L. M. M.	27 dia, s. L. M. M.	
28 dia, s. L. M. M.	28 dia, s. L. M. M.	
29 dia, s. L. M. M.	29 dia, s. L. M. M.	
30 dia, s. L. M. M.	30 dia, s. L. M. M.	
31 dia, s. L. M. M.	31 dia, s. L. M. M.	

BONS RECORDS

Al estat à que ha arribat avuy lo moviment literari, inèssant y cada dia creixent, cast es impossible seguirli l'aval y poderne dar compte anacor en aquesta secció del Calendari, aixís es que nos reduhirem à fer menció de la mes notable que durant l'any haja vist la llum deixant lo demás per altres cronistas mes pacients y que contan ab mes espay del que nosaltres podem dispañar.

Comensarém esmentant la creació de l' *Academia de la llengua catalana*, academia de moltes anys ja desitjada y que afortunadament ha passat del estat de ideal al de la realitat gracies als esforços de uns y à la condescendencia de altres. Figuran en ella capacitat de primer ordre, homes de bona voluntat y joves entusiastes, elements ab los quals se pot fer molt. Don vulla que la academia sapia aprofitarlos y donarariat xamosos fruits pera hoora seva y gloria de la nostra terra. Encar que no fassa sino publicar la diccionari de la llengua catalana y redactar una bona gramàtica, ja aixó serà prou pera enriqueixre las plaques dels presents y dels esdevenidors. Empero aixó no vol dir que ho tinga tot fet ab aixó sol, no; queda molta cosa per fer com la publicació de nostres clàssichs, la impressió de manuscrits que s'estont coreant en las bibliotecas, treball de seria investigació, la redacció de una bona y elemental historia de Catalunya, etc., etc.. Tot aixó podem y devem esperar de aquesta Academia, que si no mentan veus té ja en la discussió lo reglament ab lo qual s' ha de regir.

Un altre fet notable també baix lo punt de vista del catalanisme ha estat la festa de la *Co-recció de la Verge de Montserrat*. Lo haver sos iniciadors (Monsenya Collell y Verdaguer) ideat la formació de un album de composicions degudas à lletrats catalans y autògrafas totas ellas ha donat ocasió à que es-polsessen sa peresa alguns que feya temps s' havian retirat del moviment literari y à que s' haja format un abundant y precós romell que, tot hourant à la Verge, vindrà à fer creixe l'aplech del bons llibres que ja figuran en los nostres catàlechs.

Lo distingit mestre en gey saber En Marian Aguiló va seguint publicant la *Biblioteka catalana* que ab tanta acceptació, ja fa anys, ven la llum à Barce-

lona baix la seua direcció, enguany á mes á mes ha publicat un precidat: *Recull d'exemplis i miracles gesles i fables i altres llegendes, ordenades per A. B. C.* tret de un pergamí del segle XV á imprés ab gust y netedat. Es una obra hont poden aprendre molt los aficionats á lo popular y tradicional y al mateix temps los que cercan la pureza de llenguatge y que enva 's creuen trobar en los carrers de la Barcelona d'avuy en dia. Hocomanem six llibre á tots los literats de bon gust.

Los mallorquinaenguanys han donat senyal de vida y ho han fet be cum sempre solen ferho y com es d' esperar de un aplech de poetas de la vena forsa y valer. Xica es la colecció que ab lo titol *Poesies* han publicat, mes ab ella han probat essercert la dita catalana en pot menut hi ha la bona constitució. Enclos en efecte, lo xich volun composicions de molt preu y es un dels aplechs mes triadets y ben fets que de poetas anys ençà, han vist la llum.

Guàrdia de joguella du per nom la darrera obra del arxiver Senyor En Joseph Paiggarí y ella ha vingut á omplir un notable buyt que 's notava en la nostra literatura. Llibres de la llei d' aquest convenen sobre tot en un renaxement com lo de Catalunya, hont hi ha tanta arquitectura morta de genas de construir y ab plans mal girbats, y ab materials escassos se posen á fabricar. Es llibre que al igual dels altres que nos ocupem deu figurar en la biblioteca de tot bon catalanista.

Encara que publicadas no en forma de llibre y si en las columnas de una revista no podem á dreta llei deixar de fer menció molt honrosa de dues novelas degudas á la ploma de dos ja reputats escriptors. Cor y sang es una d' ellas y es son autor, Antoni Carera; *Temes Roquer* du per titol la segona y 's de En Joaquim Riera y Bertran. Abduas per sa extensió y per las belles qualitats que las acompanyan mereixen l' aplauso de tot escriptor de bon gust com van mereixe á son temps lo llorer del trianf en locertámen en que lluytaren ja fa dos anys.

En Melchor de Palau está traduhint al castellá per la *Biblioteca Universal* que 's publica á Madrid, una collecció escollida de poesies degudas á nostres millors poetas, á fi de donar á coneixe la válua del nostre renaxement, allí mateix hont hi ha la cort de las lletres castellanas y d' hont sovint sovint ne roben, nostres escriptors, mostres de desagrado y

menyspreu y casi sempre de antipatia. Felicitém de tot cor al Sr. Palau per son proposit y extem segura de que, les obres per ell escollidas y per ell traduides, han de fonamentar en Castella la mateixa fama de que ja gozau son autors no solament aquí a Catalunya sino fins al estranger y tot.

Mereix també especial menció la obra de *Toponímica* del Sr. Sempere y Miquel la qual va mereixo ser premiada en lo certámen de la *Asociació d'excursos catalans*. A més d' un gran fonde de erudició conté aquesta obra un gran aplech de notícies y consideracions profitoses pels que 's dedican a treballa de investigació filològica.

Notable es baix lo punt de vista històrich lo volum que ab lo titol *Claris y ses temps* ha publicat lo Sr. Joseph Coroleu, y no desula de altres treballada la mateixa lley que lo mateix autor ha donat a llum y que molts d' ells han obtingut premis en diferents certámens.

Les *Fidèls* d' En Damas Calvet mereixen també esser citats ab elogi. Son una bonica colecció de poesias que honran a son autor, algunas d' ellas han sigut illorejadas en jochs florals y en altres certámens y son mol conegudas dels aymadors de la veritable bellesa.

Na *Maria de Bell-lloch*, coneguda y distingida poetissa catalana també ha pagat lo seu tribut engany y d' ella nostre literatura n' ha rebut un nombre y bell aplech de *Llegendas catalanas*. No 'na queda cap clase de dubte de que ab aquesta obra la seva autora acabarà de afirmar-se en lo lloch que ocupa entre 'ls conreadors de las nostras lletres; lloch que si entre 'ls poetas no es en cap manera dela darrera, entre las poetissas es un dela primera.

A més a més de tot aixó, que 'ns sembla que ja es prob, sens contarli alguna altra obra notable que de segur nos oblidarém, cal fer menció del libre que prepara lo escriptor de Lleida En J. Pleyan de Parla ab lo titol *Garlands il·ludanes* y que contindrà escollidas composicions de diferents autors de la terra, molts d' ells ja acreditats y alguns coronats en nostres certámens; de la *Gaceta* de *Valencia* de Mossen Bartomeu Tormo, publicada per lo entusiasta catalanista de Valencia. En Joseph M.ª Puig; de lo *Calendari* valencià *Lo Rat Penat* y de tots los volums dels diferents certámens celebrats a Catalunya, Valencia y Mallorca.

Ara digam quelcom dels certàmens celebrats enguany, mes que solia posar en llista los que se han fet junt ab los noms dels autors premiats en cada un d'ells. Ha excusat dir que 'l gust nostre fora poderne donar notícia mes detallada; empero non tant. Y can fethe sens pendre massa espay en aquest petit espay reservat pels *Amareceptes* en lo *Calendari català*.

Jochs florals: Sra. Masriera, Verdú, Montserrat, Planas, Nadal.

Jocs florals Catalans: Sra. Valldaura, y Sra. Serra, Tomás, Duran, Yranzo, Amer, Verduguer, Ubach, Casademunt, Careta, Masriera, Puig, Genie y Nogués.

Certàmen en Honor del Sagrat Cor de Jesús. (Tarragona): Sra. Penya, y Sra. Verduguer, Amer, A. Balaguer, y Garriga.

Certàmen de Igualada: Sra. Bassagoda, Company, Ferrer, Solà, Serra e Iglesias.

Certàmen de Badalona: Sra. Moncerdá y Sra. Murgall, Biri, Ubach y Pagés.

Jochs florals de València: Sras. Penya, Baronesan de Cortes y Sra. Rodríguez, Verdú, Parro, Foster, Blasco, Jordà, Milego, Cebrian, Cacho, Yranzo, Martí, Grajales, Arroyo, y Reig.

Jocs florals catalans de Tortosa: Sra. Garcia Brava, y Sra. Joseph Rubio, Ochando, Fons, Carreras, Altés, Omarch, Sedó, Ubach, Solà, Vilà, Casademunt, Garriga, Freixas, y Vergés.

Certàmen de Valls: Sra. Blanch y Romaní, Masriera, Torres, Riera y Bertran, Tossell, Ubach, Bassagoda, Vidalés.

Certàmen de Palma de Mallorca: Sra. Aguiló, Forteza, A. Alcover, Obradors, J. Alcover, y Prates.

Certàmen de Granollers: Sra. Moncerdá y Sra. Careta, Lafont, Ubach, Coroleu, Ribot, Rauder, Moraleu, y Franchessa.

Certàmen de la Societat Antiga de Pàdua: Sra. Verdú, Ribot, Carcasana, Pontova, Torres y Royatò, Ubach, Codolera y Casademunt.

Certàmen de Girona: Sra. Moncerdá, y Sra. Ubach, Yranzo, Ribot y Masriera.

Falta incloure en esta llista lo resultat del certàmen de Lleida que á l' hora d'estampar las presents ratllas, no s'ha publicat encara.

En quan á publicaciones periódicas literarias y po

litióes per ara van eixintse prou pera sostindre be'l poblelló catalá. Cert es que per malaventura de la nostra causa ha sospés sa publicació la ja antiga y acreditada ilustració que veyia la llum en America ab lo titol de *La Llunyarera de Nova York*. Esperém véurela reapareixe ab mes vida y ab la mateixa bona intenció que generalment demostrava en sas columnas. Pero si hem perdut una ilustració á Nova York, á l' Habana havem guanyat un setmanari que (encara que bilingüe) s' hi publica ab lo titol *La Albatula*. Igual joch ha succehit á Barcelona: ha mort lo diari *Catalá* y ha aparegut *La Renaixensa* transformada en diari que segueix publicantse per ara ab bon sentit polítich y millar bona intenció, sostenint l' amor á lo de la terra y defeneent á Catalunya de las malvolencias dels castellans. Tambe á Girona ha vist la llum un nou setmanari catalá ab titol *La vellada* y á Maressa se 'n publica un altre ab lo titol *Revista maressana*.

A mes d' aquesta nous d' anguns s' segneixen publicantse, *La Gay anker*; *La veu de Montserrat*; *La renaixensa* (revista); *L' art del pagés*; *La ilustració catalana*, ilustració que 's recomana pela magnífica gravata y bella impressió ab que 's dona á llum y que pot figurar dignament al costat de las bonas ilustracions estrangeras; *Lo bolletí d' excursions*; *L' excursionista*; y no nomeném los periódichs illustrats populars porque la lista fora massa llarga.

En quant al teatre, una novetat bi ha hagut aquest any que deu haver ompleert de content a tota los vertaders catalans. Aquesta es la inauguració de la ópera catalana. En lo degá de nostres teatres, davant de un escollit y nombrosísim públich y executada per artistes de nom y válua s' ha cantat la primera ópera verament catalana que s' ha escrit y que fou rebuda ab entusiasme per tota los que tingueren la sort de poderla sentir. La letra se deu al mestre en Gay Saber En Damés Calvet. La música al reputat y cèlebre director d' orquesta Sr. Goula. De tanta bona pares no podia menys d' eixirne una obra de vera importancia y aixís ha sigut. A *la vorela del mar*, stú per titol la ópera en qüestió y si vens no menten, aquest hivern tornarem á sentir-la en lo *teatre del Circo Barcelona*. La tasca doncha ja está comensada, no mes falta que nostres músichs segui-

ren l' exemple à inspirantse en nostres cançons populars d'ongan creixement y esplendor à la nova escola que ha començat à nàixe en lo art musical y que deu dur per nom lo de *escola catalana*.

Lo *teatre català* ha donat fé de vida ab dos dramas que han aigut dos èxits, tots dos fets pel infatigable y llarejat poeta En Frederich Soler. Son aquells *Lo dir de la gent* y *Cercal de foch*. Si á n' aquests hi afegim *Lo cel rogent* y *l'èp y cua*, del Sr. Aulés, haurém ja donat nova de tot lo vertaderament notable quo a' ha estrenat y ha obtingut extraordinari èxit en las taules de nostre teatre.

Avans d' acabar cal que comeném una errada per nosaltres important, escapada al erudit autor de la *Historia del desenvolupament literari en Catalunya, Mallorca y Valencia*. En ell havem vist assegurar que la conquesta del regne valencià fou feta *mediante el concurs de romes los puebles cristians peninsulars*. No 'u regém aixís nosaltres, puig que 'ns mereix molta fé lo testimoni irrecusable de son mateix conqueridor lo rey En Jaume d' Aragó, y aquest diu en sa crònica, que li feu molta nosa y li causà molts dastorba per tota via lo sen gendre 'l rey de Castella, lo qui no solzament no l' ajudà sino que fins va tindre 'l propòsit de sustrèureli la ciutat de Múrcia, ciutat que ab paralles un xich humiliants pel monarca de mes enllà del Ebro, li va regalar lo nostre gran rey després d' haverla conquistada l' exercit aragones. Ja ven donchs l' autor de la obra á que 'ns havem referit que no foren los nostres los que van necessitar ajuda dels altres, sino que foren los altres los que rebieren ajuda dels de la nostra terra.

2 Novembre de 1881.

PER NADAL.

Nà de b6 y d' herba lo camp està,
la foera boyra tapa 'l cel cla',
dalt de la terra bramula 'l vent,
y á las masias tothom se va
tancant, fugintse del temps dolent.

Tristat y miserable som á Nadal;
may la neu para ni 'l temporal;

per sobre 'ls boscos quina blancor!
Los carbonnyres dalt del tassal
lo foch atian de bé y millor.

Cap aucell piula pel vehinat;
sols de nit l'oliva en 'n ve al teulat
tota polsosa de gabra y neu.
Vaitant pels masos, la caritat
demana 'l pobre per mor de Deu. —

En ser al vespre, vora la llar
tothom s'aplega pera sopar;
espeternegan les flors humits,
y 'l vent que xisla dalt del pinar
fa veus estranyas, seròstechs crits.

Un cemèntiri n'apar lo camp;
talment tot sembla passat pel llamp!
lo clar de lluna plateja 'l gel,
y 'l llop udola de fret y fam,
y xisclant l'Àliga travessa 'l cel.

† JOAQUIM M. HARTINA.

LA COSTA LLEVANTINA.

Deu del Cel, y quina onada
de salut m'entra al pulmó,
quan bech de la marinada
l'agradosa salabrol!

Com s' aixampla 'l pit quan llaneo
la mirada sobre 'l mar;
y que bé á l'ombra descanso
de ton bell taronjerar!...

Terra entre cent escullida
que atraes de tot hom' lo cor,
paradis vessant de vida,
tot orgi, llum y dolor;

may nos pils deixin de veure
tos arbres, ton Cel, la mar,
y un cop mort paga en tu jeure
per no haverte d' anyorari

Costa benehida,
paradis d' amor;
tu m' has dat la vida,
jo 't dono 'l meu cor.

Com la costa lloca tina
no hi ha un altre pam de mda:
flors trapitja qui hi camina
y flors fan baixari 'l front.

De tos monts omplan la falda
viles de blancor de nen,
com argentinas guirnalda,
de tant bella senes preu;
y mentre 'l mar per l' arena
de una platja talment d' or,
sospira cada instant te mana
retratsute en sa blavor.

salten d' una à l' altre branca
per ton froyterar de mel,
alegre 'l rossinyol canta
d' eixa terra fontne un Cel.

Costa benehida,
paradis d' amor;
tu m' has dat la vida,
jo 't dono 'l meu cor.

De tas hortes la frescura
venç la calda del estiu,
que 'l reeb tot hora hi murmura
y l' oreig sempre hi somriu.

Bon mati hi canta l' aloan,
dia clar lo rossinyol,
un coro després a' hi posa,
l' oronell al caure 'l sol.

Les violers trahun florida

de l'atzadura al redós,
la rosa al papalló hi crida,
lo clavell de dos en dos.
Y per beure un' alenada
del perfum de tos jardins,
trauen lo cap sus l'onada
prop la platja los dúfins.
Costa benehida,
paradis d'amor;
tu m'has dat la vida,
jo 't dono 'l meu cor.

Quan mirante s'extasia
la lluna en son cast anhel,
quan brillar d'argenteria
fan los astres de ton cell

Sembla y tot que a las estrellas
arribi la comocio
que agita a las maravellas,
del aura al senti 'l potó.

Y es que engelosidas creuen
un cel millor deculir,
quan dels tarcorsers se venhen
en un mar de llors dormir.

Y flors y estels se coronan
de nit, com de dia 'l sol,
y aromas y llums te donan,
mes que ton desig se vol.

Costa benehida,
paradis d'amor;
tu m'has dat la vida,
jo 't dono 'l meu cor.

Bella n'ets, terra adorada
hont la llum per sort he vist,
la delitosa encontrada
may lo cor deixa estar trist.

Si mirada de la serra

semblas un paner de flors
tombat pels aucells en terra
per triarsen las mellors;
desde 'l mar semblas tot hora
una escola de jardins,
per montà' à la encantadora
posada dels serafins.

Y ben cert que Deu aposta
per ella la degué formar,
que las noyas de la costa
ab lo cel ens fan pensar.

Costa benchida,
paradis d' amor;
tu m' has dat la vida,
ja 'l dono 'l meu cor.

P. URACH Y VINYETA.

**En la primera plana de un exem-
plar de las obras d' Ausias March
enviat á una dama.**

Laura inspirá à Petrarca ab sa bella
canta d' hont ne vessan armenia y mel.
A nostre Ausias inspirá Tereus,
canta que cautjran com baixats del cel.
Eco son uns de gaya fantasia,
los altres cians d' agasantat dolor:
ab l' art Petrarca los seus lays vestia,
March en los seus hi va posà 'l seu cor.
Si vos, Senyora, los llegia un dia,
ben cert ne eo, diréu ab melengiar:
«Petrarca es plata; mes, Ausias, or.»

P. PELAY BRIZ.

Mars 1880.

FRAGMENT DEL DRAMA HISTÓRIC
LES NOCES DE L' INFANT⁽¹⁾

ACTE II.

ESCENA XI.

REY, INFANT.

REY. — (*Extremat.*) ¿Los barons de mon palau
no corren quant el Rey mana?
De vostra triga 'us demana
conte el Rey.

INF. — ¡Senyor...

REY. — Callau.

De prechs afartat m' haven,
trigavan.....

INF. — Senyor, venia...

REY. — ¡Ab quina calma seria!
¿Altra excusa no saben?
Trigavan perquè l' amor,
ni la lleialtat no 'us lliga;
trigavan... y aquell qui triga
quant mana 'l Rey... es traydor.

(*Moviment del Infant.*)

Nó, l' infant, no m' en desdich;
massa 'n tinch d' açò certesa:
coneix la vostra baixesa,

(*Altre moviment del Infant.*)

mirau si sé lo que 'm dich.

INF. — Pare...

REY. — ¡Oh! açò es vergonyós;
¿y 'm donau eix nom encara?
¿Creyeu que vull ésser pare
de fills que sian com vos?

(1) Aquest drama, que tant crida l' atenció del Consistori dels
Jochs Florals de l' any passat, no ha d' estar per més temps tancat
y creyem veure'l poblament molt prou. (N. del C.)

- INR. *(Oh! (Passez.) Prochvoz. —*
RAY. *(Basta de precha*
y basta d' hipocresia!
¡no veyan que sentiria
ab més plor, clams y ranechs!
INR. *(Pare!* *(Agenollantse.)*
RAY. *Ja no ho soch.*
INR. *Senyor,*
per vos el cor faré bonea,
per vos la sang de mes venes;
mes...
RAY. *(Remedantse.)* *Mes... mes tornau l' honor*
á les Puig.
INR. *(Si pux sou Just,*
reparáu l' injuria antiga,
y lo llaç qu' al regne 'm lliga...
RAY. *(Tristat.)* *Si que 'us donaria guat...*
Vos á mí tant me 'n donáu...
mes me queda un duple encara,
jes que pregán per la mare,
ó per la filla pregán?
INR. *Per abdues.*
RAY. *Molt just es*
que 'us pœc llur deshonor,
Infant y la vostra honor,
l' honor meu... penan res?
Lo nom que 'm dona tothom
del Just (per vos què val? ara
per una muller sens....
INR. *(Pare!*
RAY. *¡descopiré en aqueix nom?*
¡Volen que junte 'la prelate
y 'la barons y que los diga:
Fuy jugueta d' una intriga
que forjaren vila malvata!
¡Los he de dir: en Puig morí
per rebel·le y foo fabel;
ja no só el Just, pœ 'l cruell
al·lo voléu?, los ho puch dir. *(Transició.)*

Llavors al jurament
mancaré devant Castella;
¿què hi fa, si 'us casau ab ella,
que 'l món diga que jo ment?
Y 'l Castella se 'n vendrà
aquejant castella y pobles,
y caurén vilans y nobles,
y... vos casau; y... ¿què hi fa?
Regarà sanch innocent
d' axa terra les destroces....
y... als vassalls per vostres nocces
los firèn aquest present.
¿Y es un infant d' Aragó,
y es fill meu qui açò me prega?
No es català qui 'n renega
y no es fill meu.

INR.

¡Pare!

REV.

¡Nó!

INR.

Pare, m' havèn mal jutjat
y 'l que dibèn be ho declara,
¡Es meu lo nom de mon pare!

REV.

No ho sembla.

INR.

Y m' es tan sagrat
que si 'l meu alé pogués
entelar-lo, anegaria
el meu alé.

REV.

(*Ab fredor.*) Vos creuria,
infant, qui no 'us conegués.
¿Què voleu, donchs?

INR.

Un mot sol
que surta de vostre llabi
pot desfer l' antich agravi.

REV.

¿Mon fill que 'm desdiga vol?

INR.

May, basta que vos l' honrèn
per ésser del món honorada;
un favor, una mirada
y l' honor li tornarèn.

REV.

¿Y llavors?

INR.

Si ma sanch

volèn llavors, demanàula;
perquè may vostra paraula
negò puga dir que manch.
Aquesta corona d' or
lluny del meu front llançaré;
no essent l' herèu, ja podré
gaudir l' heretat del cor.

REY. ¿Y per tan baixes amors
qu' han de durar un breu dia,
l' infant herèu llançarà
la corona dels majors?
¡Sou manco de seny, l' infant!
Si llauà tot quant havèn
per l' esposa, què tindreu?
¡Tindré amor!

INF. Si qu' es bastant.

REY. Amor li sobra, y si nó...
tinch una espasa qui talla,
y de batalla en batalla...

REY. ¿Li guanyarèu l' Aragó?

(*Irada.*)

INF. ¡Nó! Vos havèn conquistat
à Grecia tot un imperi;
y jo podré en ma miseri
conquerirli jo un comtat?
Hi há terres bont la lley
de Jesús, no es adorada;
encara existeix Granada,
y té un alarb per rey.
Dáu-me soldats catalans,
dexáu-me vostra senyera;
y la sarrahins fera
tornarà als boschs africans.

REY. Vostre escalfor be l' admir,
mes no 's tracta de Granada,
y prou!... tinch ma fè jurada,
y vos l' havèn de complir.
Tornaré l' honra á les Poig,
mes... la vegada darrera...

(*Se sent la campansa.*)

- INF. ¿No sentís? L' Infanta espota.
REY. ¡Pare!
INF. ¡Infant! ¡el meu enuig
me fa por! ¡Avant!
REY. ¡Per Den
no vullau que.....
INF. ¡No! ¡fêu vía!
REY. ¿No veyèn que no sabria.....
INF. ¡Avant!
REY. No puch.
INF. ¿Nó podèn?
(*Deseneynant lo punyal.*)
¡Avant ó 'us arranch lo cor!
(*El Rey el persegueix punyal en mà, l' Infant s' agenolla y presentant son pit, diu:*)
REY. ¡Pare meu, no puch! ¡Matáumol!

ESCENA XII.

DOÑA GARCIA.

- REY. ¡Oh!
GAR. (*Entrant.*) Espera á l' Infant en Jaume
l' infanta n' Elionor. (*Se 'a có.*)

THOMAS FORTIÇA.

PINDULA

Després de una votació molt empenyada, un dels electores que havian guanyat, home vanitós y de poch lluch, s' acosta al que havia portat la direcció de tot y que ab son enginy havia obtingut lo triomf y li dia tot vantantes del éxit.

—Cal convenir en que sens la nostra ajoda, V. no hauria guanyat.

—Es cert, respongué l' interpelat; emperó també convindrà V. ab mí, en que ab tot y que 'ls animals son los que fan corre los cotxes, aquests no arribarían may á lloch si no hi hagués un bon arriero que 'ls ensenyés lo camí.

TRADUCCIÓ D' HORACI

Quis malis gracilis se quer in rom...

¡Quin tendre jovenet en munta de rosas
y perfumat ab olorosas aygües,
Pirra, 't festeja en delitosa gruta?

¿Per qu' senxilla enlassas
ta rossa cabellera?

¡Ah! quantas voltas plorará perduda
la fe y lo temps madat, y ab greu sorpresa
estranyará que l' aspre mar revoltin
las negres ventolades,
qui ara credul se goss

en ton áureo semblant, qui sempre espera
trovarte disponible, sempre amable,
sense conxer lo enganyós del ayre!

¡Pobrets dels qui collobernas
sens tenirla tractada!

Per mí ja en sagrat mur una taula
diu qu' he cumplert mon vot, com salvat náufrech,
al númen poderás que 'l mar governa
les molles vestits penjantue.

RAMÓN DE SISUÁN.

FLACA DE MEMORIA

En un judici verbal lo jutge preguntá á una de
las parts, qu' era una senyora de edat un xich cres-
cuda.

—Quants anys té?

La preguntada, mirá cap al sostre. estosegá... y
quedá com rumiant sense respondre.

Lo jutge llavors torná á dirli:

—Senyora, quants anys té?

—Me sembla que la pregunta es excusada, fin la
senyora, tanint com tinch tant poca memoria...

—Però, senyora, ¿V. no 's recorda del dia que va
neixer?

—Si era tan petital... senyor jutge; com vol que
me 'n recordi?

Y 'l jutge donantse per convenut, tirá avant sens
repetir la pregunta.

TOT LLENSANT UNA FULLA

TEBADA Á D' DINS UN LLIBRE.

¿De hont vents? Ahont has nascut?

¿Quinas aygues t' han regat?

¿Quin sol la vida t' ha dat,

y qui fins á mi t' ha dat?

Eta bella, eta groga com l' or;

ton nom may lo sapiguí.

¿Un symat t' ha més aquí

perque 't guardés com recort?

Es envá, per mi han passat

ja aquells dias de gaubansa

tornassolats d' esperansa

en que 'l cor á pleret bat.

Cobert de flors carmesinas

era jo un roser d' amors;

més ¡ay! m' han deixat las flors

y sols me quedan espins.

Si d' una llualó recort

fores pèl qui t' hi posà,

jo sols en tu se trobà

un trist esment de la mort.

No 'm commóna ni 'm fas senti'r

ne 'm parlas al pensament;

ni 'm donas goig ni turment;

¿per qué, donchs, has d' está' aquí?

Així, recort grat per molta,

permet que al libre no 't vulla.

Ves, y torna á ser pols, fulla,

puig qu' has sortit de la pols.

AGNA DE VALLDAURA.

CARABASSA

Estem en un exàmen d' agricultura.

Pregunta 'l professor:

—¿Com se fan las patatas?

—De la mateixa manera que las tomateras; respon
l' estudiant.

—¿Y las tomateras?

—Com las favas.

—¿Y las faves?

—Com las monjetas.

—¿Y las monjetas?

—Com tots los llegums en general.

—¿Y 'ls llegums en general?

—Se fan crú, en salsa, bullits...

—Y també, afegeix lo catedràtic, prenent la pa-
raula al estudiant, se deuen fer en carbassa, que
serà com jo tindré 'l gust de fêrloshi tastar avuy.

AMOR DE MARE

Molt grossa ma pena fora,
angelet de lo meu cor,
en dir adeu á la vida
quant la vida t' he dat jo.
Venir al món sense mare
seria un gran desconhort:
ay Deu meu, donsume vida
per surar mos infantons!
Los infantons que desitj
perque eus estimen á Vos,
perque me donen besadas
quant se roará lo meu front.
No vulguen, mon Deu amat,
qu' ara me 'n duga la mort,
que sense mare, el meu fill,
què faria en aquest món?

Qui li darà com sa mare,
dolus besndas d' amor?
Qui dins es bras adormit
podrà veï-larlo com jo,
esperant qu' obriga els uys
per ferlo riure gojós?
La nit passaré contenta
si descansa el nin dorm,
y trista si el sent plorar
malaltet ó desficiós;
ohi fill meu, quina altra vida
ab tu m' espera en el món!
vida plena de venturas,
vida plena de dolors!
Per tu faré calinescas,
per tu coiré llianeols;
per tu guardaré las joyas
de ma casa las millors;
per tu faré una caseta
que tenga un hortet y sol
y fruytals hi sembraré
y en mitx de s' hort una font;
floreixas hi farém creixer
hermosas dintre de s' hort,
floreixas que cohirás
quant s'apigues en l'isad.
Si arribas, fill meu, á creixer,
á ser home de bon cor,
á tenir una carrera,
á ser amet de tothom;
si respectes lo teu pare,
si tems á Deu, sobre tot,
y á l' amor que jo 't tendré
com un bon fill correspons;
ma vida será ditxosa,
tranquila la meua mort,
llacjeras las meuas penas,
y tu serás venturós.
Oh! fill meu, quina altra vida

ab tu m' espera en el món;
vida plena de venturaa,
vida plena de dolora!
Cor de mare ca cor de mártir,
lo martíri emperó es dola.
Qué m' importa lo martíri
si en el cel dú de l' amor!

MARGALIDA CAYNARI DE RAULÓ.

Palma, Agost 1899.

RETAILL D' UNA NOVELA INÈDITA (1).

Los timbals, després d' un curt redoble, empenyeren llur estrany acompanyament, herreja amotinadora de redobles truncats y cops secos, las grallas comensaren a tararar y cesaren los duptes. S' havia de fer lo castell, baldament no 'l vejecasen las personas á las quals estava dedicat.

Tret de pocs espectadors que restaren arrambats á la paret del convent y alguns forasters que 's retiraren á un cantó de la plassa, fugint del sol qu' anava ja daurantne un tros, la sorollosa multitud se concentrá devant de casa D. Pau, formant tot una massa compacta per damunt de la qual bellugavan milers de caps y braços entre la colorayna dels violats justillos, barretinas, gacha y mocadors, crenhats assí y allá en capritxosas curvas per la viva blancor de las mànegas y colla de camisa. Ben prompte al mitj de la gentada s' obrí un petit claró y á son centre 's col·locá un home capitrugat, cap petit, ample d' espatllas, de coll robust, nervut de braços, aspat de esmas, recort vivent del Hércules mitològich. Anavan á fer l' *apadat de sis* y ell se disposava ab la millor senzillesa á ésser la pedra

(1) Aquest enímet quadre de costums es fragment d' una novel·la en part coneguda del públic y ben estimada, que esperem no tardar á publicar-se íntegra. (N. del C.)

fundamental d' aquella columna formidable. Altres dos, rivals de la seva robustesa, ascendiren a servir de crosas, agafantli 'ls braços que 'a col·locaren sobre llurs espatlles, y així posats, lo menes una vintena d' hòmens s' agarbonaren al entorn dels tres, formant en conjunt un ample pedestal compacte y resistent com lo matelx bronzo. Assí y allà jóvens de diverses mides y noys, en mànegas de camisa, calça curta y calçilla aplacada a la novuda cama fins al tornell del peu que danyan nò escalavan al primer home que davant tenian y encara no 'a veyan dret dalt dels pacient espatlla, empenyan ayrosa via vers aquell pedestal, passant, com per un pla pedregós, per damunt de l' apinyada multitud que 'a prestava sens esforç, ni girant tan sols lo cap, a servir de camí públich.

La gralla comensà la tonada del castell, l' home més fort dels que venian caminant per demunt de la gent assentà sos peus sobre 'ls muscles del *Hércules* y, en menes d' un Jorda, se vegeren aixecar cent braços d' acer del pedestal y encastarse a las pantorrillas d' aquell *sego* altres tantas mans osseudes y aferradissas com las urpes del lleó. Sota d' aquella piràmide de braços tibants, desaparegueren los caps dels qui formavan fonament y ún no sabia qué admirar més d' aquells titans, si la forma muscular ó la resistencia de llurs pulmons que durant tant temps lluytarian ab l' asfíxia. Mentrestant lo *sego* estenia 'ls braços sortejant ab ells l' equilibri com un fanàmbul ab lo balanci, y lo *terc*, escalava sas espatlles passadament, al só de la gralla que tocava la segona estrofa de son cantanímós. Al posarse ja dret en ellas, sentí las urpes del *sego* que se li aferravan a las corras pera apuntalarlo y esperó, braços en creu, al *quart* qu' anava enfilautes per sa esquena quan la gralla havia emprés ja la tercera estrofa. Tocó després la quarta y la quinta a mesura qu' anavan escalant y allargant l' esbelta columna lo *quart* y l' *aizcador* ó pendílim, y era

de veure com al compàs del castell creixíau l'expectativa y entusiasme de la multitud. La segon gayre be podia veure ab son enginy de casteller las oscilacions que l'ascensió de nous individus produhia al espadat cada cop més alt. Aquell feix de mans, més fortas que 'l ferro, li sostenian las camars en la més absoluta immobilitat; emperó son cos de genolls amunt trontollava de devant á darrera y sola ab sa voluntat més poderosa encara que sas hercòleas foras, podia eufrenar la tendencia á avelosarse que á genolls y cintura imposava l'enormitat de pes y de balana.

—Ay, ay, ay!—esclamaren los més lleches al veure la tremolor que ocasionava á tot lo castell l'*enjaseia* al pujar.

—Pit, pit, y avant!—cridavan ensemps los altres.

Y l'*enjaseia*, qu'era un nen tendret, un angolet de nou anys, seguía sa penosa ascensió com un *gaf de mar* per l'entena d'un barco foetejada pel vent, sense mirar á baix hont tenia 'l perill; esguardant sempre á dalt hont tal volta ovirava l'esperansa allargantli aquella mà invisible á que déu l'homo l'exit de sas empresas. Tot lo públich tenia 'la ulls clavats en aquella criatura, los noys l'envejavan, las mares lo compadían, los hòmens admiravan la seva agilitat y ardidesa: en aquell moment ningú 's recordava deis de baix; tota los cors gispíen per l'arriacada assensió de l'*enjaseia*. Cada balandraig del castell, la més imperceptible genuflexió d'un casteller produhia en aquella mar de gent corrents secretas d'esborronament qu'englayavan los cors y acabavan esbravantes pels llabris ab una remor sorda y sostinguda com la de las onas.

—Avant, avant y fora!—repetían d'abaix, y la gralla ajudava al encoratjament estirant la cadencia de sas notes; l'ale del públich anava interrompentse fentse cada volta més treballós y tibant, y del ulls de las personas més sensibles a' escorria alguna llàgrima indiscreta.

De sobte, esclatà un picament de mans universal; l'*enfonsada* havia arribat à dalt del aixecador y mitj aclofat encara feya ab los brassos aquell batament d' alaa qu'entre 'ls del ofici se'n diu l'*alela*. La gralla, ab una nota prima, estrident y prolongada com lo gemench suprem d' un gran esforç ventut, acompanyà aquella senyal de triomf. Lo castell era fet; calia no més restablir l' equilibri, posarlo à plom y l' obra estava acabada: dreta, tassa ja l'*enfonsada*, ab los brassos posats en aunes bastarun petites inflexions de cos, imperceptibles al espectador indocle, pera lograrlo.

En aquell moment s' obrí 'l balcó principal de casa D. Pau y aquest y 'l general hi aparegueren. Un espatech atronador de mans coronà l' aparició. La mar bramà ab més forsa; la curiositat y 'l goig promogueren veritables onades en la multitud.

—Al balcó, al balcó!—cridaren los castellers.

Y 'l castell, fern llavors com un estrany pilar barroch, format per un enfilat de cariatides, començà à navegar cap al balcó per entre onades de caps qu' ab ell avansavan, compactas y borbollayres, com avansau las del mar envers la platja. Aquell mar de caps esplendents de joia, tots aixecats vers un cantó, ficeps en un sol punt los ulls, aquesta marxa pausada y unànime de la multitud acompanyant ab aclamacions la seva obra, alarde llegendari de la forsa humana à que s' entregava per pasatemps tot un poble treballat per la fadiga qu' exigeix l' aspre conreu de nostra terra; aquella veu trista, gemegosa de la gralla que gayre bé apagava tant lo redoble acompasat dels timbals com lo bordonament continu de la gervació, eran pera commoure al esperit més sort à las expansions populars. No cal dir, donchs, l' efecte que devia causar semblant espectacle en l' ànima del entusiasta general, d' aquell héroe de l' irreflexió que debía sos entorxats nó al art de la guerra, però sí à la flayra de la pólvora y à la cridoria insultant del inimich.

—Magnífichi!... Avant, avant!—exclamava, mentre s'enava atanssent al balcó 'l castell.—Aixó es gent de bronze, aixó son hòmens—deya á son gendre tot porlejantli una llàgrima en las pestanyas.

Per fi 'l castell arribá al balcó y, seguint la costum de la terra, l' *enjasseta* saltá als brassos del amo de la casa entre 'ls aplaudiments del públich. Animat lo general per l' exemple prengué també en los seus al *aiacador* y mentre s'agrog y gendre donavan estrenas als petits castellors, lo *guart* y *ters* escalavan encara lo balcó aferrantse aquell en la socialada y guanyant la barana ab contraccions valentíssimas, puig que son company, no arribant ni á la llosana, se li havia penjat als pens pera seguirlo.

Ab ven tremolosa fou la gralla sen cant d'error, alhora que 'ls timbals acabavan ab un redoble llarch qu' suá aflixant, debilitantse, esmortahintse, morint; saltá á terra 'l *segor* fent un cap-girell d'alegría, l' intensa garba d' hòmens qu' oprimia al Hércules se deslligá y la massa humana que durant tant de temps havia format aquell tot compacte's desdriá, s' esgroná com per encantament, restablintse en la plaza la suaa remor de mil conversas y aquell formigueig marejador á que s' entregan las multituds ans y després d' un espectacle.

NARCÍS OLLER.

CANSÓ DELS ESCURSIONISTES DEL RAT-PENAT

Som gent hoorada, som gent tranquila,
escurcionistes del Rat-Penat;
de poble en poble, de vila en vila,
busquem memories del temps passat.

Pels camps alegres hont sa ribera
lo Turia broda d' eternes flors;

per les montanyes hont la olivera
á pier nos dona ses froyts millors;
pels horta flayrusos hont entre paumes
tot l' any verdejen los tarangors,
dels nostres avis, Ferreters y Jaumes,
trovem gojósos vestigia vers.

Som gent honrada, som gent tranquilla,
escursionistes del Rat-Penat:
de poble en poble, de vila en vila
busquem memories del temps passat.

Lo solitari castell que un dia
va ser espasme del sarrahi,
hont amoroses cançons oia
gentil donzella tancada allí;
l' hamil santuari del pla ó la serra,
hont l' eremita cumplí els seus vols,
castell y església, cel, mar y terra,
de *Amor, Pl* y *Pàtria* nos parlen tota.

Som gent honrada, som gent tranquilla,
escursionistes del Rat-Penat:
de poble en poble, de vila en vila,
busquem memories del temps passat.

Valencianistes, les dels ulla negres,
d' estampa ayrosa, de infantil pen,
quan per la porta passem alegres,
no poregoses vos amagueu.
Vingan rialleres; porten la bota
que ab bálsom omplin Quart ó Turís,
y entant que en ella queda una gota,
cantem al nostre gloriós país.

Som gent honrada, som gent tranquilla,
escursionistes del Rat-Penat:
de poble en poble, de vila en vila,
busquem memories del temps passat.

Jardí d' Ropenya, València hermosa,
d' estranya y propia admiració,
tu la que guarda Penyscolosa
y els peus en l' aygua, l' altiu Mongó.
Huri cristiana, real princesa,
pera nosaltres amants fidels,
les gales mostra de ta riquesa,
dels teus encisos desgarra els vols.

Som gent honrada, som gent tranquila,
escursionistes del Rat-Penat:
de poble en poble, de vila en vila,
busquem memories del temps passat.

Del Clt tu fores la desposada,
després del noble Jaume valent,
tu pel gran Ausias fores cantada,
y benchida per sant Vicent.
Per guardar elxos santes memories
y los teus timbres sempre enaltir,
volem, per únichs profits y glories,
en los teus brassos viure y morir.

Som gent honrada, som gent tranquila,
escursionistes del Rat-Penat:
de poble en poble, de vila en vila,
busquem memories del temps passat.

TEODOR LLORENTE.

LO PRAT

En Pau estava dallant en prat quan hi va arribar lo seu amo y tot guanyant com treballava, li digué:

—Y be, Pau, que tal trobes aquest prat?

—Ahi senyor, feu lo dallsyre, no me 'n parléu!
Si fos un ase, Ab quanta satisfacció me n' ompliria la panxa!

AGRAHIMENT

La caritat, lo amor, la fé sagrada,
son las escalas per al cel pejar,
mea devant cada grada,
per los ángels tracada
y que divina llum fa espurnejar.

Una paraula hi há, solament una,
«*Agrahiment*,» res mes s' hi veu escrit
y com en la nit bruna
brilla en lo espay la lluna,
brilla eix mot ab esclat indefinit.

Per que es lo nom de una virtut que mora
en los cors de instinct noble y generós
y quant d' eils s' enseyyora
l' ànima no atresora
un sentiment mes pur ni mes hermos.

Per aixó tant me plau la dolça influencia
d' eixa poch exercida gran virtut,
que, sens cap resistencia,
perdría la existencia,
ans de afrontar-me ab negre ingratitut.

Puig qui lo impuls d' eix sant afecte ignora,
te lo esperit malalt, lo cor gelat;
lo qui afectuós no adora
la má benefactora
que un jorn lo afavori, es... un malvat.

Y n' obstant, dos preceptes sens temensa
l' orgull humà s' oblida de cumplir:
lo *perdonar la ofensa*
y ab justa recompensa
los desfers y serveys sobre agrahir.

La gratitut es vincle fort que lliga
about se vulla ab nus estret los cors
y qua á l' ànima obliga
á ser lleial amiga,
fins dels mes grans objectes de rencors.

Fina dompta dels salvatjes la bravura,

flus en los sers irracionals indueix,
flus la mare natura
al home sa cultura,
ab flora y fruyts copiosa, l' hi agraheix.

Mes auar deu la gratitut per via
à la dels beneficis diferent:
secret lo favor ala,
empero ab hidalguia,
públic lo fassa al mon lo agraument.

Qui benefeta semble, oblideis ab prestosa
mes gràbels lo qui 'ls reb dintre llur pit
y obligat ab fermesa
resta, sense baixosa,
al benefactor sotmés lo afavorit.

Si agraument debem ala quina de vida
nos vestiren despalla material,
poh! quant mes y sens mida,
nostra ànima agraheix,
estar deuria al qui la fa immortal.

Y per tant, qui d' eix débit foll renega,
te lo esperit malalt, lo cor marcit;
qui lo recort ofega
dal bé rebut, ó 'l nega,
eiga del cel ó 'la homes aborrit.

MARIA JOSEPHA MASSANÉS.

Agost 1881.

ARAGONÉS.

Se conta que quan Sant Pere y Sant Jaume cor-
rian pel Aragó per convertir als gentils, trobaren un
pagés que feya camí dret á Cessar-Augusta. Sant
Jaume va preguntarli:

—Hont vas?

Lo pagés li va respondre:

—A Saragossa.

—Si Deu ho vol, va afegir Sant Pere.

—Vulla ó no ho vulla, vaig á Saragossa.

Sant Pere s' enfada de la mala resposta del pagès y en càstich va convertirlo en granota.

Abdós apòstols seguiren fent lo seu fet y deixant al pagès convertit en granota, dintre d' un clot d' aygua.

Uns quants dies després tornant a passar per aquell indret y sentint lo cant del anfibí, Sant Jaume digué a son company:

—¿Que 'n farém d' aquest infelís?

Sant Pere llavors se 'n condolgué y trayent la granota de l' ayga, la tornà a convertir en home. Un pleh fet lo miracle, tornà 'l Sant a preguntar al pagès:

—Ahont vas?

L' aragonés li respon:

—A Saragossa.

—Si Deu ho vol, has de dir, fa Sant Pere.

Y l' home tossut, li contesta a secha y resolt:

—Vulla ó no vulla, a Sarragossa ó al clot.

ENGABIATS

De jonchs ó de fil de ferro
una gàbia tancat té
a un pobre aucellet que plua,
y es cada pluo un gemég.

Passions y mesquins afectes
una gàbia fan també,
y aquells qui del cel s' olvidan
ey tancan son cor ardent.

Dins de gàbia tan estreta,
¿cóm s' y pot viure content?
¿perquè no diuen: ¡Pobre hom!
els qui diuen: ¡Pobre aucell!

THOMÁS AGUILÓ.

ODA XXXIII

A LA CIGALA.

Cigala, per ditxosa
te tinch quant en las brancaa
bevent rosada fresca,
com una reyna cantaa.

Treu es tot quant ovrira
per camps y per montanyas,
ten es tot lo que crían
las selvas enramadas.

Volguda n' ets dels rústica
à tots los homes cara,
y de l' estiu qu' abrusa
n' ets missatjera grata.

Las Píerides t' estiman
y Febo també t' ayma,
qu' ell te dongui la doïsa
canturia snau qu' exhala.

Vellesa no conceixe
oh amiga del cant, sabie;
terrigena è impassible
ala deus casi t' iguala.

NOTA.

La oda à la Cigala es tinguda per una de las millors d' Anacreont.

En los temps moderns en qu' aquest lleig animallet ha perdut tota sa significació simbòlica y poètica, seria mes que ridícula una composició com la d' Anacreont. Empero no ari per los Atenionses. La cigala era entre ella lo simbol de la música y perçò estava dedicada al deu de las doïses canturias, al suau Apolo. Ademés las tradicions mitològiques li donavan un alt interés estètic. Los fills d' Atenas se consideravan germans d' origen de la cigala, (no de son mateix linatge com fan los darvinistas ah lo mino) creyent que tant ella com aquella bestiala eran autochthones, aixé es, fills de la terra. Per esta causa la honoravan, portant cigalus d' or en son cap, servintse de

ellaspersa lligar y subjectar son cabell. Encara que la cigala per sa constancia infatigable en lo cant, es un bonich emblema de la poesia, es lo cert qu' aquell no t'eres d' agradable. Ah rahó pues digués Virgili

At modum cecus tua dum vestigia lustras.
Sole sub ardenti, arvensis arbusta cicada.

Alguns moderns *poètes* provençals han torrat à mirar ab afecte à aquest poètic animal y fins à tal punt ha arribat lo seu entusiasme que han fundat una societat literaria ab lo títol de La Cigala, honorant los seus acadèmics ab lo calificatiu de membres de la Cigala. Lo príncep dels felibres, en Frederich Mistral ostenta en son blasó poètic una cigala ab la llegenda: «*Lou souleu me fai canta.*»

Era opinió comú entre els grecs que la cigala se alimentava de la rosada. Digaho sino lo vers d' Anacreont que hem traduït *dehont rosada fresca* lo vers 16 del idili IV de Teocrit en que Bato queixantse del ramat de Ploudas magre y mal cuydat, pregunta si com la cigala se mantenen los bens de la rosada, y finalment per no citar d' altres los versos del primer himne de Sinesina.

Ya la cigarra bebe
el matinal rocío
y alegre canta sobre la rama leve. (Menéndez).

Lo poeta francès Ronsard té una composició intitulada «*L' Alouette*» que en molts punts, es una imitació de la Cigala del poeta grec.

Aquella oda ha inspirat també al modern poeta Itali Sarbieski una petita peça dedicada així mateix à la Cigala plena de la gracia de la d' Anacreont.

Sobre aquesta anacreontica lo Marqués de Pindemonte ha escrit un treball que té per títol: «*Panegirico della cigala di Anacreonte ó vero il ritratto del Savio Stoico.*» —Verona.—1673, 4.^a

A. RONS Y LLOCA.

¡DONA!

(EN L' ALBUM DE ***)

Sobre ta casta feida somnia la infantesa
la llum de ton esguart,
y 'l jovincel qu' encien lo raig de ta tendresa
torna brau, de covart.

Son front ardent lo geni, l' héroe fornít, reposan
sobre ton muscle suau,
y al qui afrontar los forts, per son poder, no gosau
fà ton somris esclau.

¡Oh! feble ser ¡quí 't don, de hont vé tanta grandesa
com servas en ton cor!
Lo foch sagrat que cova l' altar de ta bellesa
be es la vida, es l' amor.

A. BLANCH.

MARINA.

Trista l' auba se desperta:
damunt la costa deserta
llança l' àguila son crit;
y pel vent espellassades,
passan negres nubolades
com à robes esqueixades
del vel immens de la nit.

La mar creixent s' avalota,
la negror que l' encapota
cleps de sol fan llambrijar,
y corrent à la ribera,
entre espessa polsaguera,
escrepan la cabellera
los folle cavalls de la mar.

Ronca la cova pregona,
fingint á cada cop d'ona
bramula de monstre furide,
y xucla l'aygua y la llança:
si 'l sol á ferir-la alcança,
per sobre l'escuma dança
un iris maravellós

Allà hont la mar més s'arbora,
dins l'escuma bullidora,
los monstruosos esculls
cobrar la vida pareixen,
y guaytan y desapareixen
com los molars que 's daixen
jugant de l'aygua ab los rulls.

La fantástica montanya
més alta sembla y estranya
ab lo front mitx encubert;
sa faç inmòvil, aspriva
fitura 'l mar pensativa,
com mira lo temps qu' arriba
la vella Esfinx del desert.

Allà al fons de la calanca
jan damunt l'arena blanca
lo llahut del pescador,
vola planyent la gavina;
y ágil l'águlla marina
vola al Cap que lluny s'empina,
formidable Adamastor.

—Oh tu, qu' ab art fatigosa
cerca la forma grandiosa
de lo sublim anyorat,
vins á veure una vegada
nostra ribera tallada,
obra de l'heu que inspirada
va esculpir la tempestat.

Y aquesta es l' hora jeh-posta!
quan la ventada desfeta
vola devant del Senyor,
dins la tempestat obscura
la ribera 's transfigura:
també la santa natura
té son moment de Tabor!

M. COSTA Y LLOMBRA.

DOS XIMPLES.

—Te torno á dir que no 'm faria creure may que
hi haja hagut un temps en que las bestias parlavan.

—Ab tot hi ha llibres y no pochs, que las fan par-
lar y que 'ls fan dir cosas molt bonicas.

—Sí! all lo llibres fan dir lo que volen! Ja estás
ben posat si creus als llibres. Te molt bona esquena
'l paper; porta tot lo que li posen damunt.

—Éts molt tossut en no volguerme creure. Mira
que sense 'ls llibres tinch també altres probas. Te
dich que parlavan totes las bestias.

—Tu tens probas! Vejamlas.

—Recolтам, incrédul: la proba de qué en temps
de la vellora totes las bestias parlavan la tens en
que encara avuy dia parlan los llores. ¿Me creus
ara?

—Ah! Vejas! Oy y es cert! May m' hi havia fixat!

AMOR DE L' ÀNIMA

Senyor Rey de la gloria, oh! llum de cel y terra,
á Vos cantan los ángels,
adoran los arcángels,
tot quant hi ha pren vida al vostre alé diví:
per Vos floreix la rosa, per Vos los astres brillan,
oh! Rey de la natura,
sou Vos qui en terra dura
fa fructificar plantas de pau y amor sens fi.

Per Vos ardentment l'ànima d' amor folla suspira
y temerosa calla
sentint que la avassalla
tan gran omnipotència é inmensa majestat;
mes Vos, johl qui ho diris? ab tot y sa pobresa
baixos á enamorarla,
veniu á aconhortarla
quan d' eix mon la amargura la fa sufri' y penar.

Resteu, resteuhi sempre ab vostra tortorel·la,
sens Vos, trista viudeta
en terra y cel soleta,
se trovaria entre homens, àngels y serafins,
que en sols Vos te alegrís, sens Vos sa taula es buida
y 'a trob com trista presa
en llochs que fan feresa
fins que la llum que se volta sos ulls torna á ferir.

Puig son sa sola gloria, puig la heu d' amor ferida
que es tinga nit y dia,
llum nova y alegria
y encengus en la flama del vostre diví foc.
Sabeu la ditje inmensa que te quan prop Vos trova
quan jau entre los brussos
que com dolafasims llassos
la nuan á la llaga que al pit es obri amor.

Quan heu en los ulls dolens del cast espós que adora
suau font de dolensa
de l' aygua de tendresa
que com torrent de gracies los cors va enheuant,
iy quin llanguir llavors á vostras abraçadas!
dolors de eixas carícias,
delicias de delicias,
hi ha mots que vos expressin' jcom son qui dir podrà!

Eternitats de sigles instants pareixerian
sentintse á Vos unida,
gosant al que es sa vida,

mentres los Àngels cantan aqueix amor feliç.
¡Oh! quina joia inmensa tení al Ray de la glorià
 Si al foc d' eixa besada
 y en eix cor recolada
pogués volar totduna ab Vos al paradís!

MARIA DE BELL-I-LOCH.

RECORDANSA

L'amor es una cosa molt gran,
composta de moltes coses molt
petites: com el dignament, en
pocun en redolons.

J. M. SANTOSA.

Fins a posta de sol vaig seure davant ella.

Havíem conversat llargament, però encara teníam
més coses a dir. Ni sols havíem arribat a mitjan
lloch.

Ella senyava un mocador ab la meua cifra. De to-
nir el cap baix, un floquet de cabells, separat dels
altres, li penjava en el front, y el vent el feya vola-
tejar.

Jo li prenía les tisores petites qu' ella emprava, y
li deya:

—¿Me 'l vols donar per recordansa teua?

Ella 'm mirava dolçament, sense parlar paraula, y
magnent el cap me deya no.

Tornavam reprendre la conversa. Ella parlant bro-
dava; y mentres tenia 'ls ulls baixos demunt el tam-
boret, jo gosava mirar y contemplar aquelles galtes
seues vellutades, aquella boca peticona, aquell coll
que alenant s' alçava y s' abaixava. El floquet de
cabells volaba y se movia.

—¡Vida! el m' has de donar! Anit no m' en aniré
sens ell. ¿Me 'l vols donar, vida?

—No,—responia, y 'm mirava dolçament.—T' en
duràs aquest mocador quo 'm demanares, y qu' he
brodat per tu. No 'm destorbes, y tindrè temps d'
acabarlo abans que fassa fassa.

Sol post, acabà 'l mocador. Llavors s'en anà, y
m' deixà tot sol el temps de dir tres saltes.

Encara conversàrem una estona, drets á la branca
del portal; y quant me despedís, me donà 'l moca-
dor ben uplegadet dins un paper de seda.

—A reveure, vida. Fins á demà.

—A reveure.

Quant vaig arribar á casa, vaig posar el mocador
dins el calaixet de les recordances, y vaig tancar
ab clau.

II.

He jagut malalt, y ja fa set dies que no l' he vista.
¡Deu meu, y que l' anyor!

La primera hora qu' he dexat el llit, he obert el
calaixet de les recordances, y n' he tret el mocador
brodat d' ella.

L' he besat; y mentres el despiegava, ¡oh holla
sorpresa! ¡may dirian á dintre què hi he trobat?
Aquell floquet de cabells sens.

Encara 'i tinc, y no me l' acabo de mirar. ¡Quan-
tes vegades haurá pensat ella en la sorpresa que
m' ha donada!

¡Y ara no pensau que més m' estim axò, que si
desseguida, quant jo l' hi demanava, me l' hagués
donat?

Vosaltres, enamorats com jo mateix, no vos en
seguit exclamar mil vegades: «Qu' es d' enginyós
l' amor.»

De plers com aquest y de millors, (si estimau de
bon cor,) vos ne darà cada dia la vostra enamorada.

M. OBRADOR BENNASSAR.

Palma de Mallorca 10 d' Agost 1879.

TRADUCCIÓ

Fragment de ECHO e NAUCISOS del poeta portugués

Antoni Castiño (1).

Bran las fillas de la impura Venus,
las germanas d' Amor; eran las Gracias
que refrescavan allí al bany llurs membres
á recés de miradas curiosas.
Enjogassadras, pel desert onatge
brincavan sens cuydars' de llur nuesa,
y ara jugant á fet se perseguían
ab riallas y crits, ara 's ficavan
fins aygua á coll en la corrent serena.
Alguns cops, tot nadant, brassos y espatillas
y la nevada esquena descobrían,
pits y plantas dels peus altrás vegadas.
Cap dels tresors de llurs hermosas formas
quedava ocoll als ulls. Aglao tira
mostas d' aygua á la cara d' Eufrosina,
y Eufrosina y Talia, en penitencia,
la segueixen, la atrapan, la subjectan
la una pel cap, la altra pels peus, enfors
de la aygua la suspoben, y á la una,
las dos, las tres, dins la aygua la capbussan.
Cantan y riuen, dels roers dels margens
ne pipollan las flors, y 'n fan coronas
y 'la fronta la una de la altra se 'n guarneixen.
Calla la selva; per son llit s' escorro
la aygua del riu desfentse en flochs d' escums;
las trenas soltas plovisquejan perlas.

J. SARDÁ.

(1) Aquest poeta, á qui alguns crítics han calificat de príncip dels poetas d'aquest segle, quedà cegat á la edat de sis anys. Consequem aquesta circumstancia que augmenta 'l valor del fragment que traduhim y del qual se 'n pot dir ben bé: un quadro pintat per un cego.

LO SEMBRADOR

En l'an, deya l' altre día l' Anton, li han fet creure que sembrant pessas de dos li sortirian peasetas y que si afeuvava ben be la terra sus pataer aplegaría cinquenas.

Las pessas de dos ja han sortit, es cert... y á horas d' ara son á la butxaca de un lladre que las ve ha descolgar.

Li está be: jo ja li havia dit que dos anys de carrera m' hi havían enganyat á mf. Perqué no 'm tenia de creure?

LO GRILL AL ROSSINYOL

A LA LLOREJADA PORTINSA SENTORETA N' AGNA DE VALLEDAURA.

I.

Quan la fosca lo món volta,
hont floreixen los violers,
entre mig de la ridolta
y 'ls punxosos esbarzers,

Una font de melodia
fas brollar, oh rossinyol;
casi may es d' alegria,
casi sempre fa condol.

Un dolç pler de mi s' ampara
quan escolto, y mut estich.
Sols aixís que ton cant parn,
lo meu cant ensejo, y dich:

*Ricà, ricà, ricà,
ricà, ricà, ricà.*

II.

¡Perqué aixís has de queixarte?
Tu tens alas per volar:
jo, ben lluny só d' igualarte,
pulg m' es dat no mes saltar.

La música, en tu hi es tota,
de verdor tens un palau;
jo só sè més que una nota,
y es ma casa un petit can.

Mon parlar no 't fassa agravi,
oh rossinyolet amich;
jo só un ignorant, tu un savi;
jo só pobre y tu ben rich.

*Rich, rich, rich,
rich, rich, rich.*

III.

¡Oh! ja 'u sè perque sospiras:
en est viore terrenal,
tu 't llangueixes, perque oviras
las regions del ideal.

Ab la meua petitesse
y ab mon cant gens expressiu,
dins mon essor, la tendresa
y 'l dolor també hi fan nin.

Mes teu cant es la figura
del amor en greu fadich;
jo no t'ach semblant ventura,
niagu sap si plora ó rich.

*Rich, rich, rich,
rich, rich, rich.*

IV.

Ancell màgich de l' aubega,
no 't entregues al dolor;
vin y canta, que afalaga
ton accent ficantse al cor.

Ab tos canta, al món convida
las grans penas á endolcir;
encisém la trista vida
tot cantant fins á morir.

Ves mostrant sempre tas galas
de ton nin al dolç ahrich;
jo faré també ab mas alas,
anyorant ton cent bonich:

*Rich, rich, rich,
rich, rich, rich.*

ANTONI CARRERA Y VIDAL

Agost de 1881.

UN FAVOR.

—Escolta, Francesch, podriss ferme un favor?

—Dox, si es possible, estimat amic!

—Déixam cent duros.

—Cent duros! Que ho dius per broma?

—No, no es per broma. Per broma ja no te 'ls de-
manaria.

MATINAL.

L' auba spunta riallera
lumenant tot l' horisó,
se desperta la natura
obran ses càlzera las flors,
l' aura lileca pel fullatge,
se besan los branquillons,
llobenteja la rosada
y allà... en lo fons... ix lo sol.

Dematí de primavera,
tot en tu avuy es amor;
l' aura besa lo brancatge,
lo fullam besa la flor.

Se desperta la natura
al compás d' una remor
de brugits aspres y doleos,
de cantars y d' ayalots....

Dins lo bosc plora la tortra,
al pla cantan gafarrons,
al pover florit cardina,
y al torrent los rossinyols.

Dematí de primavera,
tot en tu avuy es amor;
l' aucell besa sa fillada
y lo niu besa la flor.

Se desperta la natura
al alé de mila odors,
ginesteras apinyadas
que groguejan com munts d' or,
figolars com llits de plata,
romanins de flayre dolç,
lo seu grat perfum barrejan
ab la llum del novell sol.

Dematí de primavera,
tot en tu avuy es amor;
lo ramell besa la brisa,
la brisa... besa l' odor.

Vina ab mi, verge anyorada,
ja que ayuy tot es amor;
per tu tinch arralls de turtre,
refilays de rossinyol,
lo perfum de la ginesta,
la flor blanca del fajol,
l' aura fresca ajogassada.....
y l' essencia del meu cor.

Dematí de primavera,
ja que ayuy tot es amor,
besa mon sòr sens planyensa
fins á xuciartem lo cor.

MIGUEL CARBONELL Y SELVA.

Madrid diada de Corpus, 1861.

TRACTAMENTS

Se conta d' en Guillem Fortesa, un de nostres
millors escriptors, lo següent fet:

Lo distingit literat mallorquí, una vegada va
tenir d' anar a visitar per cert assumpte á un senyor
duch y gran d' Espanya.

— Desitjava veure á V., deya en Fortesa, perquè V...

— Dispense: jo so gran d' Espanya, y tinc lo tractament de excelencia.

— Oh! Dispensem sa excelencia.

— Está dispensat. ¿Deya V....

— Perdona sa excelencia: jo so petit d' Espanya,
de tercera classe, y tinc lo tractament de tu.

DESPENSA A NRS ESTIMADES XIBODES

CATALINA BARCELÓ Y JOANA MIR

Volau, volau, colomietes,
cap al vostre colomar,
anau á la bella Palma
de les illes balcans.

Allí les vostres maretes,
allí les vostres germanes,
vos anyoran y vos diuen
que torneu passar la mar. •

¿Y lo goig de casa nostra?
¿Y 'l plaier de vostres cants?
ab vosaltres s' en vengueron
y ab vosaltres, ay, s' en van!

Adon aïa, hermoeses nines,
solament Deu sap fins quand;
quí aquí pogués trasplantarvos
oh maretes de tot l' any!

¿Què 'n diràn de Barcelona,
Què 'n diràn dels catalans,
d' aquesta ciutat tan noble
y d' aquesta cara tan lleial?

Digauno bé, illes meues,
digaune, que 'm acrí grat;
ella 'm dotà l' amor mia,
ella mes filia dotará.

L' ayre qu' aquí se respira
alleugera los pears;
ditxós qui l' ha cobegada,
la patria de mos infants!

— Adeu, adeu, cosinets, —
sent que vos diuben plorant
mentres la llanxeta avansa
y 'l mariner va remant.

A demant lo vapor *Palma*
ab greu dolor vos dexám;
beneyta auu que porta àngels
qu' allunyan la tempestat!

Hoplegan les banderetes
de los mocadores blancs,
secau ab ells vostres ulls
y anausen á descansar.

Demà de matinadeta
á dalt cuberta pujau,
y veureu la Dragonera,
les faroles y 'l cap blanc.

Y quand avirén les torres
de la nostra Catedral,
ressau ensemps una salve
perque 'ns torném aplegar.

Tan bon punt toquen la terra
digan un credo á la Sauch,
perque 'ns car de l' anyorança
que en lo cor ens heu dexat.

Digan á les vostres mares
y digan á mon gorná
que pujém del cel l' escala
per no separar-nos may.

VICTORIA PENTA D' AMEN.

18 Agost 1881.

A NTRA SRA. DE MONTSERRAT

Oh si pogués, Santíssima Maria,
dirvos tot lo que sent avuy mon cor!
oh si pogués, Mare de Deu y mia,
com en vostra corona hi posaria
la mes preuhada, la mes bella flor!

Mas ay, en vostra amor l'ànima encasa,
digna de Vos cap en la terra 'n veul
les obri 'l sol y al vespre ja son presa
de la mort que acanties se fa estesa
la vida aniquilant per tot arreu.

Y guay! lo mon y 'la cels, y sempre restia
dins l'espay del no res mon esperit,
que de vida eternal à ma requesta
tremola 'l cor quand de la mort feresta
sent la dalla tallant de dia y nit.

Donchs tota flor del mon si se mostra,
per la que no 's marcesca abent anirà?
oh Regina dels cels, oh mare mia,
doname 'l vol que mon desig semia
y à un altre mon per ella volaré.

Obriu lo paradís de ma esperança
doysme al jardí de flors de soau odor!
fet à imatge de Deu y à sa semblança
jo tinc per Vos ben ferma la confiança
de trobarhi la flor que tant anyor.

D'ací de l'infinit mon cor alena
si he respir atmósfera mortal,
vos de mos ulls arrancaréu la bena
que al bó del cel me té girat d'esquena
y trobaré la flor de l'ideal.

La flor de l'esperança de la vida,
la que darà al Calvari el Redemptor,
la caritat que tot lo mon oblide,
la que va traure sa immortal florida
en la terra de mort dalt lo Tabor!

Reyna del Montserrat, Verge Maria,
jardinera en lo mon d'aquesta flor,
tothom qui l'adora tant la voldria
que per ella l'oferta vos faria
de tots los plers que puguin moure 'l cor!

MIQUEL V. AMER.

AFORISME.

—Que volen que vos diga, mare? la vida que 'm
fen fer no 'm pla ni 'm pot fer feliça may! Com
volen que 'm case, si may ningú 'm veu! Tot lo dia
tancada á casa. Sens veure á ningú!

—Catarina, filla meua, ets jove y no sabs lo que 't
convé.

—Prou qu' ho sé....

—Vols saber lo que 'm deya la meua mare, quan
jo li parlava com tu ara 'm parlas? Donchs la respo-
sta seva era aquest aforisme:

*Noya recatada,
noya desitjada.*

Si veheu algun noyet
de cabell ros, molt blanquet,
tot aixarrit y alegroy,
negres ulls y bonicoy,
será meu noy.
Mes direu: véu á hont vá!
com aquest d' altres n' hi há!
joh, aixó plá! vos enganyeu,
esp-més, esp-ne trovaréu
com lo fill meu!

ARTHUR GALLART.

CAP AL TART

Núvol que á garbí 'a congria,
no 't doni gens de neguit,
mal siga art de bruxaria
ni 'i meteix mal esperit.
Qu' escurxi 'l tró la maele,
qu' esquexí 'l llampechí la nit,
ta por avoy, vida mia,
ni 'a grandirá d' un sol crit.
Que 'l amaníat de tempesta
semblará perfum de festa
que s' escampa desde 'l cel,
ressant junta l' oració tendre
que l' amor m' ha fet espendre
en tus llabís, glops de mel.

P. BERTRAN Y BROS.

LÓ VI DE LA MORT

Abdós s' estimavan entranyablement, y eran en aquell dia del tot felissos, perquè havia sigut lo de sas bodas. Ell era alt, moreno, de cara sorrissenta y amable; y ella, rossa, d' ull viu, joganera y tendre. Eran dues jovenívolas ànimas al plaher nascudas, y cap pena ni dolor havia encara entristit la sua vida.

Era cap al tartí lo sol desde ran de las montanyas omplia de polsim d' or y grana tota la terra; los perfums de las plantas y flors, pujavan suauement cap amunt, en aquella hora baixa en que lo sol no las cativa y mata; y los aucellets del cel, esclatavan d' alló millor, per tot arreu, sos canta de joia.

La terra 'a mostrava bella y enamorada.

Ella dos elixren de casa seva y s' endinazaren per un caminal d' alta arbrada. Eram al agost que la sombja convidá, y un regueró frescal d' aygua, que pel costat corria, feya mes delitosa l' anada.

—¿Qué hermoa, que hermoa tot es, digué ell, y quanta ditxa es avuy la nostra.

Y ella, sonriguentli—Tot es amor—li va respondre:—tot viu pera nosaltres.

Y agafantse de las mans, tots dos se llicsaren á corre, contents com uns noys, taralejant un aire festiu, que davan goig de veure.

Al cap devall del camí s' aixavan uns xiprers del fassar d'una vebina vella. Foscos y espessos pujavan sas testas cap á dalt, que desde lluny ja imposavan. Eran com lo dolor, que sempre va en aquest món, al costat de la ditxa. Ell va ovitarlos, y:—Anemhi; digué, m' agrada veurho tot, y avuy es lo millor dia pera ferho, donchs que no hi ha perill d' enristirse.

Y hi arribaren.

Al costat de la porta, se 'n obría un altre de petita, que era la del fasser. Un ample estrado, una cambra y la coina, y al dotras una eixida ab una grossa y ufanosa parra, heuse aquí la seva estada.

Los dos hi antraren, y ell, ab aquella cara de plaser que sempre li era propia, elxi á donarlos la benvinguda. Y quan va saber que eran nuvis, y rics, y qu' eran al gozar de la vida, ab mes gaubansa 'ls va rebre, y 'ls va convidar á sefrescar dintre sa eixida.

La parra la cubria tota, y los espessos y verts pampols hi donavan una suau claror y fresca que encativava l' ánima y feya desitj d' estarhi.

Al mitj hi havia una tanla; lo fasser tragué una ampolla de un vi negrís al ensemps que transparent, y omplí los vasos. Ni un fil d' or era mes bonich que aquell vi quan rajava.

—Es de la meua parra, digué lo fasser. Fa pocha suya que saig plantarla, y 'm treballa tant, que la fresca no crejeu á ningú, ni vi mes rich y gustós crech que en lloch pugai ferse. Es vi que rejuveneix l' ánima, y la alegra y enclea, y mes que tot, mata los dolors passats y activa 'la somnia del pervindre.

Ella al veure aquell home ab son poant franch, campetrany y alegre, enrahonador, fer las alabanzas de son vi, no feya mes que riure, y ell se complavia ab las riallas de ella. De prompte lo fesser s' aixecá y alsant lo vas enlayre, — Senyora, digué, á vostres huijanzas, á vostra eterna joya!

Ella dos s' alayren també, y un alegre trinch resoná per sota la parra.

Al primer glop ella deixá lo vas á la taula; tan fou lo empassarsel com apareixersell al fons del vas com imatge aterradora, sa propia fessomia en mort convertida. Ell se 'l bogué de un cop, mes al deixar lo vas, sas faccions eran espahordidas y quedá mat y fret, com si tingué alguna cosa.

En aquell moment, una voladeta de pardals, puasá corrents, per sobre l' emparrat, cap al cim d' un dels alts xiprers. Al arribarhi, los que hi eran, s' alayren cap amunt; y barrejantes, tots plegats, se deixaren anar després, envers la bransada. Costá una mica d' encabirshi, mes á la fi tota ho feren, y comensá en aquell punt una forta y fressosa xarameca que tot ho omplís.

— Van á joch, digué 'l fesser, y quin soroll que hi mochen!; no hi ha casp com la moya para tothom estarhi á pler.

— Mira, digué ella, dirigintse á son espós, que n' están de contents y alegres; tota se mouhen y 'a belligan, y no sembla sino que la naturalesa s' afanyí en ferlos grata sa existencia. També ho farà ab nosaltres.

Y ell respongué: — És cert.

Y dirigintse al fesser, — Sam, aquí ll va dir para veure lo fesser y encara no 'ns lo haven ensenyat. Entremhi.

Lo fesser va agafar un monyoch de claus y obrint una porteta d' un recó de la oïda, los hi va intro'duhir.

Las sombras s' estenian ja per tota la terra; allí al defors, alguna que altre veu humana deixava de

tant en tant sentir son cessó, perdentes per lo infinit espay; y de totas las cosas en espiral anava al-
xecantse cap amunt una fumareda com senyal y
guia de que anessin á buscar sota d' ella, los de
cada una, la pau y ditxa de la familia, lo repós de
sa cansada vida.

Abdes entraren; un caminal de xiprers los hi
obria pas fins al fons; pela costata, las tombas en las
que s' hi coneixia la amorosa ma del piadós recort;
y al peu mateix de la eixida, la fossa comuna, abent
feyan ignots y desconeguts los mes cruaels y sag-
nanta dolors d' eixa terra.

A abdes va pareixer que los xiprers se movian, y
tant mes quant hi entraren, lo moviment era mes
fort y fins semblava com al ballesxin.

De prompte s' aturaren: los dos xiprers del cap
devall s' havian juntat tant que anavan de costat,
y tocantse l' un ah l' altre corrian festi us y alegres,
y l' un mostrava una cara sonrianta y amable, y
l' altre un ull viu en sa cara rossa, joganera y ten-
drem eran sos dos retratos; y corrian y saltavan en
mitj dels altres xiprers y de totas las flors de las
tombas y de tot lo que 'ls rodejava.

—Què es aixó?—digué ella.

Y las tombas s' obriren y desde 'l fons de la terra
s' alzá un gomech paborá, trist y profundo; y tot
responia á sa veu. Y no obstant en mitj d' ell, com
si res sentissen, los dos xiprers seguien sa dansa, y
corrian y saltavan, sense may pararne, sempre jo-
yosos y alegres.

Ella espahordida, s' agafa del bras de son estimat
y ell, al sentirlo tocat en sí, va embestir cap als
xiprers, com si allí no pogués ser més que un pe-
sat sonni.

Lo fons era allí al detrás, com si no veyés res,
regant algunas de las flors de las tombas. De tant
en tant, deixava escapar de sos llabis un cant pesat
y monótono, que ab prou feinas se sentia, si no fos

pera infundir á tot aquell conjunt mes fredat y tristosa.

Al avançar ella dos, se toparon ab una tomba; en ella hi vejeran á sos pares; á sos pares á qui havian cregut sempre tant feliçosos, á qui sempre havian vist ríchs, alegres y festosos, disfrutant de tote los plaers d' eixa terra, y no obstant, jeyan allí ab cara entristida, esclaparats per lo dolor, ab un cor que havia anat esqueixantse ab los continúes pensars d' eixa vida.

Y mes enlá vejeran altres tombas y en totes regnava lo dolor y pena; ni un cor hi havia que no fos trossejat y malmeu per amples feridas.

Los xiprers seguien son cant festiu y alegre, y quan ella dos ambadalits ab lo que veyan, se 'ls sentiren á sobre, y alsaren lo cap pera mirarlos, de joves los trovaren convertits en arbres vells; y obrintse per la soca, ell hi vejá, en la seu, una cadena de pèrdus, tradicions y malvestats que fortament lo lligavan; la enveja, lo rencor y l' odi; y ella, en lo que la representava, una nit perenne d' abnegació y dolor, de angèixa; la mort dels que devian ser los seus fills, y per tot lo desespero y la miseria.

No pogueren resistir mes, é instintivament recularen. Peren un crit si fossen, mes aquest ni sols va sentirlos; lo cant festiu y alegre dels xiprers sens dupte que va destorbato.

Y reculant, reculant no s' adonaren de que la fossa comuna era oberta, y abdós hi calgueren.

Al estrópit hi va correr lo fossen, mes ja no hi va ésser á temps: tota dos jeyan allí dins pera no alzar-se més. Ella s' havia tret una creu de brillants que tenia penjada al coll, y la tenia á la mà, com si volgués ampararshi, y ell, encara semblava que se la mirés á n' ella, ab tot lo amor de la sua ànima.

Lo fossen se 'la va contemplar una estona, semblá com si hi volgués balzar, mes fent un gestó despreciatu, agafá un grapat de terra y 'l tirá allà dintre.

—Aquestos, digué, la mateix que tots los altres,
han vingut a fer nit a casa seva. Ja despertaran. —Y
fent una sarcástica rialla, agafà 'l muuyoch de clau,
obrí la porta de la entrada y 'a déu a casa seva a es-
perar lo següent dia.

Ell era alt, moreno, de cara sorrissenta y amable;
ella era russa, d' all viú, juganera y tendre: tots dos
richs y hermosos..... ¡Éran duas juvenívolas ánimas
al plaber nascudas!

F. MASPONS Y LABRÓS.

EN MONSERRAT

Corona y sceptre Santa Madona
fills amorosos Vos han donat;
ja de ma terra Reyna y Patrona
viurà tan ella com Montserrat!

Loa filla del geni trenant florsetas
bella garlanda vos han teixit;
ancells que 'us cantan sas amoretas
dult la montanya jo 'ls he seguit.

Tretze anys complices qu' hi vaig muntarhi,
y avuy mes bella la troba 'l cor:
l'àngel, mareta, qu' hi vaig deixarhi
me parla en somnis de vostre amor.

De flors sa tomba tu' he vist brodada
y en mitj alzar-se beneyta creu;
ah plurs y besos l' he saludada,
plorant l' ha vista mon jove heren.

Jo en romeria volguí portarlo
á beurer l' alguna que 'ns dóna eniet;
l'àngel custodi plàcia vetllarlo
lo camp signantli de la virtut.

Pôga, Senyora, ja en ma vellesa
de fill y filias ben estimat;
com vuy pregareu plé de tendresa
¡Oh Verge Santa de Montserrat!

ANTONI MOLINS Y SIRERA.

17 Octubre 1861.

LA CATEDRAL.

Crenhats el pit les brassos, en terra la mirada
y 'l cor menjat per fumolencas penars,
je vinch aruy, fill prèdich, oh Catedral agrada,
à agenollarme al peu de tos altars.

Damunt d'aquelles pedres, sota eixa nau tant ampla
la carn oblidà 'l mondanal fatich:
ací hom se sent renaixer; lo cor ací s'aixampla
y encara flayre hi sent del temps antich.

Quan te veig enrodada d'aixes casetes blanques,
requitichs nius que fà un poble masqui,
me semblas un vell rostre qu'estén les negres bran-
per damunt les florestes d'un jardí. ques

¿D'hont has exit, oh temple, qu'al buf de la ventada
quan tot lo vell jan a tos peus dasset,
encara 'l cap aixocas? Oh catedral agrada,
oh fabrica valenta qui t'ha fet?

Mes; ay! ¿perquè ho demano? Les pedres que coronan
ton front de cristiana excel·lent,
sagells de les centuries, de masses arren pregonan
que no ets obra d'eix segle descregat.

La cripta sota terra; la cúpula enlaurada;
la nau soberga, enveja dels pagans;
les gòtiques finestres y l'abside encoberta;
les amples llances y els groxuts pilans;

les caborrades llitres de tombes ennegrides
y els nius pel coure de sentissim clam,
y les gegantes torres d'agulles atrevides
avesades a rebre 'l bes del llamp;

ben clar, ben alt me diuen ah ven potent y noble
que has sigut lo bressol de l'avior;
ben clar, ben alt me diuen qu'ets obra d'un gran
tant ferm de brassos com sencer de cor! poble

Si, catedral sagrada; tu ets l'obra de grandesa
d'aquells sants, d'aquells hèroes, d'aquells vells
qu' ara escarnim nosaltres en nostra mesquinesa
perque no podem ser tant grans com ells!

Quan guardaves senyeres en tot lo mnt guanyades
y eras castell y càtedra al ensempa,
be 't callan grans claustrcs, ben amples portaleses
per passarhi les glories d' aquell temps.

Avuy... quina tristesa! Se 'n van tots y te dexan,
ningú tantost va ací á cercar consol,
y en tos murs y en les grades les herbes hi floreixen
y ¡ay catedral! me trobe ací tot sol!

La llum d' aquelles llànties, avans claror de gl'ria,
sembla avuy llum d' un sol d' hivern que 's pou,
y demana á les ombres les gestes de la historia,
y com si tít fas mut, ningú 'm respon!

Ací no mes hi há tombes; l' osam de nostres parcs!
mes no hi há pas ses cors, ni aquells guerrers,
ni aquells apíechs de bisbes, de monjes y de frares,
ni aquells brillants estols de cavallers!

Oh casal de la patria, casal antich y noble,
¡perqué no hi veig penons sobre tos murs?
perqué ja 'ls reys no hi venen davant de Deu y 'l
á agellar lo llibre sant dels fars? poble

¡Hont es la fe dels avis? ¡Què 's fen tanta grandesa?
¡Hont son aquelles llargues professions?
¡Qui ha ofegat la paraula brillant de sabiesa
qu' obia ací tothom de genollons?

¡Tot ha passat, oh temple! La pols de les centuries
te va esborrant: en tos altars la creu
axampla en va los brassos y 'l plant de tes canturies
es ofegat pela crida del col·laseu.

Ja no mes pòt vergonya! les nits de la hivernada
mitj tremolant algun qu'altre vellot
vè à passar los rosaris sotaixa non sagrada
jal volta encor per no morir de fret!

Vergonya, sí, vergonya pels qui plena de follia
han dextat apagar la santa llar,
lo foc sagrat de la avís, de shont la flama exia
à escalfar tot lo món desde l'altar!

Mes ay! què veig? què volen brandant magalla y asa-
exos esbarts de gent que't van rotllant? des
Ses flaatomies golan y esglayan ses mirades
y sos cors, si 's vegessen, quin espant!

Perdónals, Verge Santa! De crudeltat exemple,
tot lo bo, tot lo antich á sos pens cau.
Sayons, sayons, curera! no profaneu lo temple!
Fills de la guerra respecten la pau!

Raquítiques nínades de pobles que no creuhen
què hi volen fer á eix temple de gegants?
Pels cuchs que s'arrossegan y els tans qu'el cel no
les covs de la lleons son massa grans! veuhen

Destructors de creencies á qui els passats llegaren
un sol de mel que havien tornat amarch,
devant d'aquelles pedres que 'ls avís axecaren,
oh inimichs de lo vell, passau de llarch.

Respecteu les al menos, si no poden alarries,
ja que les alia solzament la fè
Dessè enginys y màquines: fins per enderrocaries
tots plegats no tindrian proa alè!

Y tu, esglesia de la avís qu'encora venerada
ets la casa payral dels bons germans,
quan tot se 'n vá, tu quedat, oh catedral sagrada,
per dir al món qu'encara som cristians!

EXÀMEN.

Un catedràtich examina è un estudiant, que no es dels que van inventar la pólvora.

—Diga... ¿A veure si sab V. 'l nom de un insecte que fa molt mal à las vinyas y del que tothom ara 'n parla?—

L'estudiant rumia, rumia, rumia y no fa res mes.

Lo catedràtich per ajudar-lo una mica:

—Es un animal que nia sota terra, se menja las arrels dels ceps...—

L'estudiant se grata 'l cap, guanya 'l sastre; però no respón.

—A veure si endivinarà com se diu. Son nom comença així: *filo...* *filo...*

L'estudiant prou vol recordar-se del nom, però 'l nom no surt.

—*Filo...* *filo...* va dient lo catedràtich.

De cop l'estudiant se pega un cop al cap y content de haver à la fi trobat lo nom que se li demana, diu interrompent al catedràtich que va repotint *filo...* *filo...*

—Ja sèi Ja sèi *Filomea*.

L'INFANT MALALT

—Filllet meu estimat, perquè no jugas?

perquè no rias?

perquè las lègrimetes no t' aixugas.

dels ulls jolius?

Perquè à caure no vas las papallones

dins de l'hortet?

perquè ja no t' alegres ni enrahonas

ab l' nucelet?

Digas, la meva amor, perquè auspiras

tant petitó!

digam perquè demostres quan me miras

tanta tristó!

Mil besades te guarda la mareta
que 't donará;
mil besades y una rondalleta
que 't contarà.

¿No senta lo rossinyol que bonich canta?
no ploria, no!
aixeca aqueix frontet que tant m' encanta
¿vens com rich jo?—

La mare carinyosa aixís parlava
tot esperant
sentir la dolça veu que l' encisava
del seu infant.

Mes l' infantó començà boy mut següia
com trist estel.....
de sobte arrencà 'l plor, dient:—¿Voldria
anar al cell

—Calla, fill del meu cor!—Sí, vull, mareta,
al cel pujar;
be hi vreu deixà anar la germaneta,
qu' es al fosc ar.

D' àngel me vestiréu; també com ella
tapat de flors,
en professó 'm durán á la capella
plena d' olors.

Se 'n recordeu? jo me 'n recordo encara.
Per tot arreu
la gent surtia é véurela ¿no, mare?
—Calla, fill meu!

—Tinch son, mare; prenéame á la faldeta
que dormiré;
no 'm despertén si com la germaneta
m' adormo bé.

¿Sentiu lo rossinyol com ara canta
molt mes bonich?
no ploru, no, que vostre plor m' espanta;
veyeu? ja rich!—

L' infant malalt mitj rient aixís parlava
tot al·legant;

aquella veu que doïss ressonava
s' anà apagant....

— ¡Jamay! — crida la mare en sa follia,

— ¡Mon fill es meu!

qui de sobre men cor l' arrencarà?

— Jo, que só Deu.

ANÍS ARMENGOT.

FOCHS FOLLETS

Hèus' aquí 'l títol d' un poemet qu' a la fi hanràn
lograt traure a llum les preches constants dels amichs
d' en Marian Aguiló. De natural poch disposat a des-
enterrar escrits de sa joventut, de segur hauria de-
xat en un còc d' armari 'ls papers d' aqueixa obra,
que no es sinó 'l preludi d' un gran poema somniat
y que sols la fantasia de son autor haurá tingut lo
privilegi de gozar.

FOCHS FOLLETS es un poemet de caràcter quasi es-
clusivament personal, hont s' inicien ab la geniali-
tat distintiva del autor les ratlles principals d' un
plan més vast. Està dividit en dotze *glorades* hont
se palesen les dúptes y vacilacions del poeta al em-
pendre la tasca d' escriure un libre, testimoni de
son amor a la patria y a la llengua; tasca arriscadí-
sima, ja qu' aquest libre havia de ser l' historia de
Mallorca fantasiada en la forma del poema ideal per
n' Aguiló. Té descripcions grandioses y valudes de
primer ordre, al costat de converses tranquiles y ca-
salanes explicacions; té trames d' un realisme de
bons lley admirables, entre d' altres del més vapo-
rós idealisme; y ab aces visions y alegories forma un
libre original, qu' es impossible judicar a la prime-
ra llegida. Com a primícia 'n donem a seguiment la
primera glorada que nostres lectors podràn asabo-

rir tot esperant l' impressió de l' obra, que no 's farà
esperar geyre.

A TRENCH D' AUBA

— Qui veix vos, Dona plànt,
à qui 'l cor se desventurat...

— Hi volia saber qui és,
ves la lla de Mallorca.

Fra ANSELM TURMEDA.

Una nit cercant debades
(fa uns tres anys) la son placent,
mes potencies desvel·lades
me servian de torment.

De les penes de la vida
sospesava 'l jon fexuch
constrant lo dol sens mida
del meu amor malastruch.

La fantasia exaltada
feu mes ulla esclatà' en plor,
y arribava ja l' albedo,
mas no 'l sossech pe'l meu cor.

Dins ma cambra fosca encara
entrevis una veillum,
que á poch poch fentse mes clara
dibuxà còrcols de llum.

Set colors de suaus tintes
se pontaren á la fi,
formant les faxes distintes
d' un bell arch de Sant Martí.

Y entremitx de la clariana
que enredonintae obrí l' arch,
coberta de boyra blana,
abrigada ab mantell llarch,

riu l'imatge benvolguda
de la donzella que ador,
fit a fit mirantme muda
ab esguart de greu tristor.

Cada batech mitx-partia
lo meu cor estalshit:
«¡Marial cridi, ¡Marial...»
y ella no esmentá 'l meu crit.

Així t' amor m' abandona?
esclami, y sense recort,
fora de souy, llarga estona
vata romandre com a mort...

Al retornar a la vida
quant l'angosa s'espessà,
aquella verge garrida
me dix, prenentme la mà,

y mostrant de mi gran cura:
—La que imaginas no só...
No mereix cap criatura
mortal tanta adoració.

—¿Qui donchs est, gentil donzella,
que de mi mostres pietat?
¿per què has près a un' altra oatrella
es claror y sa bondat?

—¿Desconexes ma persona?
les colors del meu cinyell?
les murens de ma corona?
les senyals de mon mantell?

—Pe'l pior ma vista entelada,
gran Dona, no fin esmont
qu' est *Regina coronada*
segons los capleniment.

—La bellesa reflectida
veus no més d' una baysó,
perque has concentrat la vida
en una sola passió.

Exa es ta gran melaliffa
y 't complaus ab son torment:
de l'amor ferne foilla
n' es deshora y falliment.

Fotx, fotx l' embriaga porosa
d' un amor que 't fa llanguir,
darrer somni d' infantesa
de qu' es mester desxondir.

Regoneix la meua imatge,
ficsa en mi lo teu esguart:
som ta Patria ab son llenguatge
fet aposta pel bell Art.

Som la cian qu' obre l' Historia,
som la llum del trobador;
custodi y tota la gloria
que heretarem de l'avior.

¡Ay, com vetx trista y marrida
l' afrontosa ingratitut
de tot un poble qu' oblida
les prohoms qu' ha tingut!

Negú escarteja les gestes
dels heroyes antipassats,
ni recompta lurs conquestes
y guanyades libertats.

En Hoch d' entretellá en marbre
nomes y fets dels prohoms morts,
sou com les fulles del arbre
que viuen sense recorts;

reverdeix en primavera,
mas res saben los nous tanyes
del fullatge que 'u darrera
hi verdejava altres anys.

Ramon Lull, que té de sobres
títols per esse' ecalçat
en tot lo món per ses obres,
ja en sa patria oblidat.

Donchs de tal desconexença
n'ha arribat l' hora d'air;
l'amor que 'l teu cor agensa
tes potencies fa ensopir.

No 't vol mal qui be 't castiga,
per ço 't vanch à consellar;
t'has oblidat d' una amiga,
y ella no 'n sab d' oblidar.

De ma llengua moridora
grabèsch l' estudi que 'n fas;
la trista per viure anyara
que ses fills ne fassen cas.

—Prechte, oh Patria, que 'm perdonez,
deza 'ls zels de l' altra amor;
vos mir germanes bessones
y à les dues vos ador.

L'amor no 's pas com les robes
de qu' un es 'n pot despullar;
y ella les primeres trobes
ja en ta llengua 'm va dictar.

Quant l'amor mon pit va encendre
la poesia hi cresqué,
l'amor patri a' hi va estendre
y à la par sempre hi cresqué.

Dins mon cor t' he festejada,
mas en públich no he gosat;
à Regina coronada
li cal un servey trist.

Clar enginy y bona estrella
tes servents han de tenir;
y res d'açò, real donzella,
res d'açò 't puch oferir.

—Perseverant voler basta
per meritarme honrat nom;

la meua terra es prou vasta
per dar llorers á mant hom. —

Ests mots me varen confondre,
y al volerli replicar,
dins la celistia 's va foudre
la visió y 's va esborrar.

1852.

MARIAN AGUILÓ.

LA PEDRA

Després d'un gros negament, resultat de una terrible tempesta, los vehins de un cert poble alçaren una pedra ab una senyal que indiqués la alçaria fins hont havia arribat l'ayga, per recort de sytal calamitat.

Al cap de poch temps los xicots del poble á cops de pedra escantallaren y feren tant mal be la pedra, que ni rastre de senyal hi quedá.

Y un vell deya tot contemplantsela ab pena:

— Ben mirat, la culpa la tenen los qui la posaren tan baixa. Si la haguessen posada unse quantes canas més amunt, los xicots no hi haurian arribat.

LO CANT DEL TRAVALL

Mon origen fou de gloria,
mon origen fou sagrat,
mon origen tingué vida
ans que la vida 's formás.
Deu en mitj de sa grandesa
de mi no 's va desdenyar,
ennoblint sa mè divina
l'ecut de ma humilitat.
Per s'ajuda va escullir-me
l'espay y mone al formar,
per ajuda va voler-me
al crear l'humanitat.

Per brisa sagrada
grouxat es mon brés,
y á cada brandada,
n' escale una grada
del mont del progrés.

Grat conhort sigui del home
quan del Edem fou llensat;
per mi de la terra inculta
gèrmens de vida brotà,
per mi ab les branques dels arbres
formá sa primera llar,
per mi cobrí ab pells de feres
la nuca de sa carn,
per mi en la nit de sa culpa
vegé l' anba clurejar,
mirantme com la esperança
d' ésser un jorn regenerat.

Per brisa sagrada, etc.

Per mi en la deserta terra
pobles mil s' hi van formar;
jo aixequí ses fortaleces,
jo ses temples y palaus,
y lo jorn que s' esfondraren
al pes de sa iniquitat,
per salvar justa nissaga
forma nan vaig fabricar.
Y mon esprit, potent sempre,
paig que fou per Deu guiat,
nous continents y nous pobles,
va alçarne del fons del mar.

Per brisa sagrada, etc.

Jo fu Tiro y Babilonia,
regines de las ciutats;
jo de Salomon lo temple
tresor de sumptuositat,

Jo aixequi les grans muralles
que han fet Nínive immortal,
jo d' Egipte les piràmides,
preuata joyells de les arts,
y d' Orient les dinasties
dins ses arcaes sepultant,
Veig partir son heretatge
entre los grecs y romans.

Per brisa sagrada, etc.

Viantant sempre incansable
pel mon seguint lo mon pás,
del Assia, vingui a l' Europa,
hont mon tronc hi tinch sentat
jo l' or estrech de la terra,
jo donch forma als forts metalls,
ja forado les montanyes
jo uneixo mars encontrats,
y quan dins la humana pensa
he sentat mon governall,
he dat al ferro paraula,
y he tret lo poder al llamp.

Per brisa sagrada, etc.

Rassa germana y llatina
gosa ayuy mos afalechs
que 'ls ha fet, lo veneramus,
lo cap de la humanitat.
Agrehi ab qui m' estima
premi dono a ses afayes,
que vida soch de la vida,
de ses tresors manantals.
Per l' ample via dels sigles
ab ells seguiré enlevant,
fins que Deu que 'm doná forsa,
vulla darmé etern deacana.

Per brisa sagrada, etc.

DOLORS MONCERRÁ DE MARTÍ.

EN L' ALBUM DE N. S. DEL PUIG DE POLLENSA

Al toth d' Ave-Maria, avuy dematinada
la nostre desposeri l' Iglesia ha consagrat;
de la Mercé en lo temple, té eterna 'na hom jurada,
y hem foyt de la ciutat.

Tocava Ave-Maria, al mitx d' eixa jornada,
y als pens de vostre imatge, tots junts havem resat;
y goig, y sant curatge, y ditxa nos heu dada
que humils hem suplicat.

¡Oh Mare ben volguda! giraunos una ullada;
mirau que som fills vostros que en vos hem confiat;
siau la nostra guia, fins à trobar l' entrada
junt a l' Eternitat.

BARTOMEU FERRÀ

MARGARIDA J. DE FERRÀ

LO PARE NOSTRE

Una vegada hi havia una senyora que tenia un gat, una gata y un gatet; si l'aminer era l' un mes l'aminer l' altre. La minyona no 'la podia veure ni en pintura: la senyora al revés n' estava tan gelosa que ni podia sufrir que 'la toquessen. Véns'aquí que la minyona, que no tenia cap pel de tonta, resolta à espolsarse de sobre la plaga de l'aminera se 'n pensà una. Cada dematí entrava à la cuyna tot resant y ab un bit de bou à la mà y mentres deya lo «Pare nostre», fiesl fiesl al primer gat que arreplegava l' espolsava de valent. Las pobres bestiolas arribaron tant à conèixerla y témerla que encara no sentian «Pare nostre,» ja arrencavan à correr com uns flamps. A la fi per esparverarlos, ja no fou necessari lo bit de bou: ab las primeras paraulas de la oració n' hi havia de anbras per ferlos arrencar à correr. Lia-

vors fies, quan la minyona anà à trobar à la senyora y ab grans accionats y misteris li diguè:

—Senyora! senyora! som condemnats tots los d' aquesta casa!

—Verge santíssima! que dius—feu la bona senyora.

—Si afegí la minyona, créguim, ja ho tinc ben reparat. Cada vegada que 'm senten resar fugen com à mala esperita, lo gat, la gata y 'l gatet.

—Yes, ves, tonta, aixó creas? deya la senyora mig espaventada.

—Créguim. Vinga y ho veurà, tornava la minyona. A la fi la senyora y ella anaren cap à la canya hont los gats sens pensar res dormien damunt dels fogons aprofitantse de la escalfor del foc. La senyora 's quedà al peu de la porta. La minyona comensà la cantarella tot dient «Pare nostres»; encara los gats no sentiren la seva veu espaventada arrencan à correr envers la porta hont s' hi estava la senyora que al veure allò, tremolà y tot senyantse digué à la serventa:

—Filomena! Filomena! Verge Santíssima! ah! ah! ah! ah! Tenias rahó! Feslos lo que vulgas. Mátals; treu-los de casa. Que no 'ls torni à veure mes. Treume 'ls mals esperits de casa! —

Així fou com la minyona logrà ab sas manyas treures d' aprop à las pobres hostinias que, al cap y à la fi, no feyan sinó seguir la tradició de la rassa à que pertanyian, com es posaren bon lloch tot lo que troban mal endressat.

JA S' ACOSTA

Dihen que volen las hores,
que 'l temps te un cavall fogós,
y 'ls minuts que trigo en véure't,
amor meu, agiles me son.
Densà que 'l meu pit t' obria,
densà que 't doní 'l meu cor,

contes los mesos, las diadas,
trob que 'l sol camina poch,
mentre en las vetillas la llana
sempre ha de dirna: Ja n' hi ha prou!
tot embellint lo teu rostre
ab sa mística claror.

Tu, amor meu, no saps encara
com t' estima 'l qui com jo
ha viat de tas alas d' angel
fins brotar lo plomissol;
lo que ramfa ma pena
per fer-te agradable 'l mon!
Tu saba bé quantas vegadas
ens trobam somniant tots dos,
ja sia que jo a tu vole,
ja que tu volas vers jo,
tal volta per la memoria
moguda d' un passat amor
que no del tot oblidarem
al encarnarnos de nou.

Per 'adó una ma misteriosa
ens acostava a tots dos,
quan encara de ta mirada
no era 'l foch abrusador,
ni escoltava dels teus llavis
ta espontánea confessió.
A tu lo Destí me guiava
y vers mi 't fa empendre 'l vol,
car ell es qui descubria
nostra latent passió.
Passa al menys que la volada
donem pleguts en lo mon.
¡Ay de mi, si t' enlayraves,
car en tu hi concentro tot!

DAMÁS CALVET.

de mes esclat y mes gentil, de sobte
lo Rey s' enmullerà. Jo en fentse dia,
gajós m' entrava per la cambra rejia,
y 'ls accents de mon arpa y de l' aurore
l'arjencia veallum, los despertavan
trucantlos sobre 'ls plechs d' una cortina.
Mes jo, veia ja llavors; jo, qu' era cendra
sens haver estat foch, vegí tat d' una
doizondares a mon ser, y aquella dona
ja ompli totas las horas de ma vida!
Un vespre, no se com, la cambra agusta
profund cèch: era deserta, y ombra
sola sentia mon cor, y en mas orelles
com l' ayre de persona... Allà estaria
son lit marcant la empremta de sas formas,
y 'l feble rastre de sa planta nua
en la mora catifa!.. Oh llum! En terra
cayguí postrat, los llabris xardorosos
en la tela enfonsant que 'l lit cubria!...
Mes un crit m' esglayà. ¡De cop la estancia
s' ompli de gent... y de claror!.. La Reyna,
la Reyna era en son liti!

Ahí ¡Com la vida
no'm prengueren llavors! Ohlu, senyora:
jo fugí d' aquell lloch, mes a l' antada
torní altre cop eridant: ¡mateume feras!
D' un pal agarrotat y en mitx la xuama,
¡be proa m' he doya 'l cor! trobí a mon pare;
«Ton fill, hont ests li deyan; y bronzia
cargolantse 'l fubet sobre sa esquena.
«Monstrea, jo'ti sochi» y com un bran, lexonas
separí de la gent; y s' enfonsaren
mos pena en sanch y en un sol cos s' uniren
lo meu al de mon pare!... Per cent voltas
del fubet vaig sentir la calda llengua:
y adolava la xuama; y roja d' ira
vegí d' un finestral... lluny... que 'm mirava
la Reyna fixament! Deu! De ma gorja

surtí un crit esglayós: mas denta cruixiren;
y 'l meo cos rodolá sobre la terra!—

May tornás á la llum!.. Sobre ma boca
la d' un mort hi trobí: la de mon pare!

Bxt. Quin horror, Gisembert!

Gis. *(Fingint serenitat.)* Mes tot he curat
los anys, senyora; y he lograt que olvidi,
tot sent jo humil, la Reyna son agraí.

Bxt. Mes vos la han perdonat, no es cert?

Gis. ¡A n' ella?..

Fins de mon pare perdonat hauria
la horrible mort!..

Bxt. Tornava per sa honra!..

Gis. *(Violentament.)*
Per sa honra y llavors ja en los seus braços,
del espós en ausencia, la estrenyia
son vil amant!..

Bxt. Qu' heu dit!

Gis. *(Ab ira creixent.)* Y jo, senyora,
vaig jurar sobre 'ls ossos de mon pare
lo cor fubetojar d' aquesta Reyna!

Bxt. Donchs, l' amor..

Gis. Si infinit no foe mon odi,
fera infinit lo meu amor!

Bxt. Se 'm nua

lo cor!.. Oh, Gisembert!

Gis. ¡Si vull que visca
son ànima en lo cos empresonada!
Lo carceller açò jo que l' atementa.

Bxt. *(Esglayada.)* Deixau-me.

(En aquell moment apareix Judit, y Gisembert dissimulant sobtadament sa ira, diu riuent:

Gis. Us he fet por? Si es fantasma!

D' aixó 'n fa cants lo vell imaginayre.

*(Tot riuent pren Gisembert l' arpa arrecoçada en lo
mur d' ell son; y se 'n va ab ella per la esquerra, per-
dentse a l' lluny sas riallas y las notas del instrument.)*

ANGEL GUIMERÀ.

L' ESCULTOR DE LA VERGE DE MONSERRAT

*Pensa Begia en l'aplech dels peus dins la cistella
petita del Nenec.*

En la modesta casa de Maria
Sant Lluç evangelista entrava un dia
com un angel al cel:
—Perdó, si dius, si trenco atrevint-me
de vostres prochs lo parrupar dolcissim,
Colonia sense fel.

Jo estava a nit endormissent encara
quan, «àlsats m'» ha cridat una veu clara,
la veu de Jesucrist:
«àlsat y ves a ferme en escultura
de ma estimada Mare la figura,
que encara 'l mon no ha vist.»

I a vostres pens m' ha donat la obediència,
guinat, oh filli blanc de l'ignocència,
per vostre casti perfum;
mes, oh pureza ni dots amor unida,
com pintarvos a Vos, sol de ma vida,
si Vos no 'm don la llum?

L'ofici venturós d'imaginayre
no 'l conech joiet de mil ni poch ni gayre,
però si vostra mà
de Sant Joseph me dona sols una cunya,
en vostre nom me posaré a la feyna
que Deu acabarà —

—Si es mon Fill amadíssim qui us envia,
posau-voshi en bona hora, diu Maria,
que 's fassa com Ell vol,

mes à Jeans posàmmel en los brassos,
en l' estat en que dara 'ls primera passos
de ma falda al bressol.—

Mentres aixís la Verge li contesta,
un bonich angelet de rossa testa
n' esmola un fi cisell.
altre per començar li dona l' aixa,
altre 'l compàs d' un peujador li baixa,
volant com un aucell.

I ab mà que anima una secretà forsa
à un tronch de cedre va llevant l' escorsa,
que ample 'l taller d' or:
y entre nubes y venas amagada
cerca febres l' imatge semiada
per qui ja bat son cor.

Ja 'ls lliens plechs de sa cayenta roba,
ja son bell front, ja ses espatlles troba,
son coll alabastrí,
per bont en ones d' or sa cabellera
reja suau, com de la blava esfera
la llum al dematí.

Ja sota les parpelles que 's desclonen
ulls troba que sonriuen y consuehen,
però del Fill hermós
¿hont trobarà l' original bellíssim?
quin fech darà à l' ullada del Altíssim?
¿quina ànima à aquell cos?

Deis àngels que 'l voltejan amorosos
copia, d' un los blaus uilets harmosos,
de l' altre 'l ros cabell,
y entre 'ls flexibles brassos de la Mare
coloca 'l Fill à qui lo món diu pare,
com perla en son anell.

Del bon Jeshu, de la gentil Maria
troba feliç la doble fesomia;
mes pay! lo dia cau,
quan per pulirlos be li falta una hora,
y á la claror per ferbo de l' aurora
li diu: adieu sien,

Lo mistich Escultor un altre dia
torna á la casa hont retratá Maria,
mes Ella ja no hi es,
los ángels que hi trobá al cel la pujaren,
es imatge sola en lo taller deixaren
per no acabar may més.

May més l' acabaré, mes l' ilumina
un raig de llum puríssima y divina
que coronant son front,
sembla dir ab l' accent de la victoria:
«vósuela aquí la Reyna de la Gloria,
postrávos, reys del món.»

Sant Pere en aqueix punt entra á la porta,
y al veure viva á la que creya morta,
exclama commogut:
—Imatge celestial de la que adoro,
ab vos ja ploro ab més consol quan ploro
l' original perdut.

Si ab Sant Jaume y ab mi veniu á Espanya,
tindrém la més espléndida montanya
per trono y per altar;
s' alegrarán los bons d' aquella terra,
com los ancels quan veuen en la serra
lo sol que 'ls fa cantar.

JACINTO VERDAGUER.

GEMECHS DE PARE

Terra que guardas le cor
de ma benvolguda filla,
digam si encara somriu
com en sa greu malaltia;
si encara tó l' mirar trist
y la color esmortida;
si encara té l' posat d' àngel
que per la terra camina.
Jo te la vaig entregar
de blanch y de blau vestida;
corona de lliris al front,
cabell extés que la abriga,
mans piegadetes al pit,
los ulls clucs, com si dormís...
al darí mon darrer bés
partí á la tomba tranquila:
digueu, Terra, ¿que n' has fet
del cors de la meua filla?

Per mes que plori per ella,
per mes que á pregarte vinga,
digas, Terra, ¿es veritat
que no la m' tornarás viva?
Donchs ¿de que m' serveix ton sol?
¿de que los estels que brillan?
¿de que tes valls y montanyes?
¿de que tos plors y tes dítxes?
¿No hi est me diuen les flors
qu' ella regava jolihua:
¿No hi est me diu de sa cabra
la campaneta que dringa.
¿No hi est diuen ses petjades
pe 'ls camins encara escrits.
¿No hi est diu l' ayre y l' espay
que encara en alé respira.
Terra, Terra, ¿que n' has fet
del cors de la meua filla!

Cel, digas si es ver que guardas
ab l'ànima de ma filla,
conhort per mes recordances,
promeses d' eterna vida.
Jo te la vaig enviar
nodrida ab santa doctrina,
y ab lo pensament tant pur
com para es la pan divinal
Bra son pler la bellesa,
l' amor dela pares ma ditxa,
tingué set de veritat,
y per trobarla s' dalla;
tingué fe que l' exalça
fins à la Verge Puríssima!
Digasme ¡oh Cell que n' has fet
de l' ànima de ma filla!

Bé pot lo penediment
marcir ma veïllesa trista;
bé pot ferir ma oració
la tua volta diamantina...
Donchs, ¿perquè mon esperit
ses darreres llums reviva?
¿De que m' serveixa, pensament,
si l' pensar me martiritza?
¡Floria! res forces per mi
si ab ella no poch gaudirne.
¡Oh Cell tu que la m' donares
jahont es, digues, puix no es mia?
Si Deu la vol, que s' complexa
la sua voluntat divina!
Sols Ell pot dir que n' ha fet
de l' ànima de ma filla.

JOSEPH LLUIS PONS Y GALLANZA.

Novembre 1881.

PROBA PLENA

Lo coronel de un regiment estava enrahonant ab un capitá del mateix sobre si un dels sargentos qu' estavan á las ordres era ó no home de confiança.

—Per mi, toba; deya el coronel, no me 'n capdupte.

—No ho sé, responia 'l capitá, pero no 'n sembla pas á jutjar per la cara d' home de be que fa.—

L' assistent del coronel á tot aixó estava darrera del seu amo donant mostres de impaciencia com si volgués ficar-se en la conversa. Tant va ser lo monres y tantas las ganyotes que va fer, que adonant-se'n lo coronel, li va dir:

—Que tens la tarántula?

—No, mon coronel.

—Donchs perque 't bellugas tant?

—Si 'm permetis parlar, mon coronel, jo 'la tranquia de duptes sobre lo del sargento.

—Parla, seu lo jefe.

Donchs, mon coronel, voatá te rahó, no es home de confiança 'l sargento. En proba de qu' es així, que ara fa dos mesos, quan mon capitá me va fer donar trenta baquetas... ¡pah, mon coronel, quantas me 'n va donar en lloch de trenta?

—Pot ser quaranta?

—No mes que sí.

A LA BONA MEMORIA

DE N FRANCISCO JAVIER PARCERISSA (1)

¡Qu' hermos lo recordar á aquells qui ornaren
lo Temple de las arts!

¡Qu' hermos lo recordarlos en las veillas
eo que 'nà sentim germana!

(1) Poesia llegida en la veïllada necrológica, que dedicà al celebrat artista la «Associació Catalana d' excursionisme científic»

Prop de las llars hont crema focs de Patris,
los recorts estimats
a' elevan com l' encens qu' al cel se 'n puja
anyoradís volant.
Tu, artista català, avuy senyorejas
aquest racó payral;
qu' es ton nom com del sant de la família
per ella festejat.
Catalunya inspirà las obras nobles;
Catalunya 't donà
aquella fe y amor tan ardentosa
pe 'ls monuments sagrats.
¿Qué més voler podriam per llurte?
¿Qué més per arribar
ab rama de penaments y acmprovivas
à recobrir ton via?
De parella gentil ab jove mestre (1)
te contemplan vianant
ab tendre afany al cor y riure als llabls
veient, sentint, honrant.
Tal los garrits y forts espigolayres
aplegan l' or fet gra
qu' ha d' ésser sementera y traure un dia
espigas lucuriantes.
Los RECORTS y BELLERAS de la patria
son tan bells caminals!
Bé 'n pot ésser de corva la pujada...
L' esprit no 's rendirà.
Las passions miserables de la vida
no son, nó, l' huracà
qu' apaga tots els focs; son las ratxadas
de vent que 'n va inflamant.
Devant de la misió que la família
imposa als fills, res hi hà
que sia aturador: qui entera torna
ingrat es ó cobart.
Seguim, amiche, seguim la noble empresa

(1) L' inoludable D. Pau Písterres.

resolts y esperansats:
presti aquest homenatge nova forsa
à nostra voluntat.
Penyora de fermesa y d' entusiasme,
durable com los plans
y montanyes arreu de nostra terra,
sia 'l recort sagrat.
Indigne fora avuy tornar entera
quan aplaquantse van
entora d' aquell penó que alà l' artista
tanta esperita llegala.
No hi tornarem, per tantas desventuras
que 'ns vingan à delmar.
No hi tornarem... (lobarta no debem ésser
ni volèm ésser ingrats.

J. BIERA Y BERTHAN.

Somnis d' amor besen son cor de verge. Per ella
la vida n' es com una efèrta matinada plena de
flama y armonies. Per tot arreu, per tot arreu mon-
tanyes y valls cuberta ab un vel d' or, argentades
ayrossa, y prades florides se presentan á sos ulls,
fins las núvols tinen color de rosa, cels y terra se
confonen en boniquesa y 'l cor de la verge en sos
somnis los barreja. ¡Deu vulga que d' eixos somnis
no despertel!

Ben florida n' es ja la flor de las matinades; lo cel
ja l' ha benchida. ¡Felix l' home que l' auomena sa
esposa! Ple de ditxa diu que ella es un angel, angel
que vetlla sus somnis y ab alcs d' or de son entorn
n' esquivia les penes. Es un cel que solament hi fal-
ta un serafi. Pur y hermós lo devalian los àngels y
la mare li 'n canta tendres cançons á qual bresso-
leig s' adorm l' infantó mentres que de delicies s'
omple lo cor de l' espós. De cants millors que 'ls de
la mare solá se 'n deulien sentir al paradís.

¡Pobre esposa! n' es mort ja l' espós. Son cor lo

plora y mentres plora vol somriure al infantó. ¡Cor de mare, 't trossejan les peus y encara ets un cel pera ton fill!....

...¡Pobre mare! ¡pobre mare! prou plora vora 'l bressol y 'l angelet no 's desperta, mitx desclousos quedaren sos llabís cercant un bes que no 'l rebé la pobre mare. Los ulls d' ella be 'n rajan de llágrimas, y ni ab tanta regor s' hi tornarà á obrir mes al raig del nou sol la mitx badada poncella.

¡Pobre esposa y pobre mare! be les endolci dos curtes existencies bebentsen ella tota l' amargor, y si pognés endolcir la mort, l' endolcirian sos besos.

Mes no li digau res á la pobre mare!... Ai adonar-se de sa anyoransa un Angel l' ha convidada d' amor á vure á son espós y á son fill, y ja es cap á la gloria.

FRANCESC RIBOLA.

• • •

Viu en una caseta—voltada d' atmetllars,
de flors, cançons y flayros—non 'hi volguen pas més;
fins dalt de sa teulada—l' erba florida hi viu,
l' abella hi guarda l' arna,—l' alosa hi te son niu.
Tot crida y tot s' alegra—en una igual ramó'
per la gentil danczella—quan surt al finestró:
sos ulls son dos esquexos—de cel asserenat,
sa cara 'l sol de Pasqua,—son llabi la bondat;
á sa mirada bermosa—tot ho va enllumenant
com si 'l goig y la vida—dués á sen voltant.
L' aucell canta á tothora—devant de son portal,
de bon matí la merla,—la griva y 'l pardal;
quan lo pardal se 'n dexa—comensa 'l rossinyol,
cap al tardet la tartra,—lo francell y l' oriol,
á la nit la xibeca—li acaba la cansó;
quan los aucells acaban—m' hi posaria jo.

J. FRANQUESA Y GOMIS.

PRÉSBITA

En Jan de cal magre havia anat á passeig aquella tarde ab dos senyors, que dues vegades diferents havian representat al seu poble en las corts. L' un havia sigut diputat en temps de la monarquia y l' altre en la tongada republicana. Los dos que eran amicha, en la conversa havian sortit á parlar de veurehi mes ó mecos, y 'l monárquich havia dit al republicá, al sentir que aquest deya que hi veyá de lluny y no d' aprop:

—Donchs díguí qu' es présbital Oh, sí sí! No hi ha dubte, vosté es présbita, présbital—

Donchs be en Jan al tornar á casa seva y tot llevantse la roba dels dies de festa que havia dut per anar á passeig ab los senyors diputats, deya á la dona:

—Teresa, aquesta tarde, me creya que l'ja hi eram. Oh! sí! Se coneix que 'l senyor diputat reyalista buscava pessigolias al altre, al republicá. Si haguessis sentit com le punxaval Se ho ha fet venir be en la conversa y li ha dit no se quantas vegadas presbiteris, en to de mofa. Jo no se com l' altre ho ha aguantat. ¡Dir presbiteri á un home que no creu en Deu!

LA CREU DE L' INFANT JESUS.

Ail sí mon Dieu! Lou pichot plorá!
Les corts,

Ay Dieu meul lo petit plora
sens repós y á tot plorar,
prou sa mare l' afalga
tot volent lo aconsortar.

—¡Mes que fens qu' ets tan plorayre,
àngel meu, mon joyell rich?
¿Que vols? No estimas la mare,
donchs no escoltas lo que 't dich.—

Sant Joseph dins la botiga

travallava ab afició,
com la serra te camassada
està rajant de suó'.

Sentint que sa bella esposa
ab son fill bregava en va;
—Fésmel vindre, dia, Maria,
qu' ab mi 'l faré treballá'.—

L' infant rió; va coveva son pare;
travallá' ab dalit se 'l ven.

—Jesus, que fas, que traballas
ab tan afany?—;Una creul—

Ay Deu meu! la Verge plora,
ple de dol lo seu cor bat...

y es que ven la creu que s' alza
ab son fill que hi es clavat.

JOSEPH ROUMANILLE.

TOS LLAVIS

Tos llavis, donzella aymada,
son lo niubet del petó;
las maduixas de Moncada
no 'ls guanyan en vermelló.

Si alguna abella afanyosa
pe 'l jardí te vón passar,
pensant que son una rosa
tos bells llavis vol xuclar.

Esquivala á n' á la abella,
que tos llavis no son flor,
son encare una poncella
del jardí del meu amor.

MANRI RIBOT Y SERRA.

UN JORN EN LO PUIG

(RECORTS)

Era una hermosa tarde del mes de Maig. Lo sol
anava á la posta, quan tres joves units ab los delfos

vincles d' una ferma amistat, identificats en sentiments, honrats tots tres y posseïts d' una dolça melangia, caminavan penastits en busca d' un lloch abont poder planye las desgracias de la terra y olvidar per breus moments la immoralitat social y lo decahiment á qu' ha arribat lo alta caràcter valencià. Pintada en sos rostres abatuts la situació de son esperit, retratada en sa figura de vint anys una ànima de dos segles d' experiència, pujavan poch á poch la montanyeta del Puig. S' aturaven á cada pas á mirar aquells llocs de delitosos recorts, y avergonyits de pertanyer á la generació present se trasportavan ab l' imaginació al hermós segle XV y miravan ab enveja als que en ell pogueren sens avergonyir-se dedicar-se ab noble orgull á la felicitat en sa terra.

Quantas voltes baixarian per aquells llocs los guerrers d' En Jaume lo Conqueridor, domant sos caballs, enseyant la banda del objecte de sos amors, alegre 'l rostre com lo rostre d' un aymador virtúós, lo front alt com poden aixecarlo las valents defensors de la patria, y tapant en son si un cor ple d' esperanzas, d' il·lusions, de noble ambició. Pero nosaltres!... quina es nostra missió? Profanar aquests llocs, malehir ab quitut una societat escéptica y corrompuda, sens creencias y consols, plorar sense fruyt las desgracias de nostra aymada terra y esperar una mort fosca, prompte y no mal rebuda, porque donará fi á una existencia plena de desgracias y aufriments.

Allá es lo monestir... Il·lustre moniment, tu que vius encare per afront de la generació present; tu vas esser testimoni de las glorias de nostra patria, d' eixa patria que representa lo noble orgull y la dignitat de un poble.

Un religiós sentiment dominá las ànimas dels tres jóvens, y per aquell moment s' oblidaren de sa patria, de las passadas glorias y de las presents desgracias.

Un carrer de melancònica xiprerà conduïx a la entrada del monestir. Lo edifici es senzill; ni ayrosas columnas, ni enlaxrats y atrevits archs, tot respira religiositat, mes la soletat pahorosa, la quietut, un segret que no 's explica, tot demostra lo màgich poder de Deu. «¡Oh religió Santa! nosaltres te benedim! van dir los tres jóvens.» Desgraciats del que no vol coneixe tan gran poder! (desgraciats del que 's ven privat del maravillós bàlsam de tots consols.....)

Los tres jóves se miran, y contemplant aquell abandonat monestir. Aquí, diuen, nostra honradesa es inútil; la virtut es escarnida, lo saber molta cops enmatxinador, mes que hi fa; altra patria 'ns resta: la patria universal, la patria de la virtut, la patria de tot los bons, ahont no podrà entrar cap malvat ab totes las intrigas ni ab tot lo poder.»

La nit comensava a estendre son negre mantell y la lluna a escampar sa melancònica llum, y posada sobre lo monestir, sos febles raigs donavan mes solemnitat a tan sagrat lloch.

Adieu, adieu, montanyeta del Puig; adieu, sagrat monestir; adieu; hermosos recorts de mellors dies. Adieu, adieu per sempre..... van dir per última volta y possehida d' un sentiment religiós y profon, s' allanyaren d' aquella preciosa soletat dirijintse en vers Valencia.

FRANCESC FAYOS.

¡AMOR!

Era un dia de Jullol,
l'alba per lo cel fajia
á lo primer raig del sol
que de prop la perseguia;
en la arena, se adormia
de la mar l'etern adó!

Lo vent fresch sangolejava
los pins, que vers l' onra blava
dobla ven son cap altiu;
sentat jo á son peu, oia
eixa eterna sinfonia
que canta l' au en son niu.

En front de mi lo cel blan
besava á la mar; llunyana
ven creuar una nau
ab un altra nau germana,
y el só trist de una campana
omplia del bósch el frau.

Jo pensava á tot pensar:
¿perqué besa el mar la arca?
¿perqué el cel besa á la mar?
eixa campana al tocar
¿perqué me diu ab veu plena
que vaja al temple á resar?

¿Perqué emparellá camins,
mimant sa vela llatina,
la barca del peixador?
en eixa uluá velina,
¿que es lo que canta que aixina
sent que batega 'l meu cor?

¿Qui forma tan tendres llasons?
¿Qui enjendra tan dolços besos?
¿Per qui aixequen ses cançons
rompent en suspirs y abraços,
en un foch místich encesos,
les aus, los homens, los mons?

A los ulla de sa madona
¿ab qué llum Urbino els dona
aquell resplandor etern?
¿Qui al Tasso en sa flama abraça,
plora ab Petrarca en Valclusa,
O abaixa en Dante al infern?

¿Quin secret la Eefinge amaga,
mig soterrada en la arena,
mirant las segles fugir?
¿Qui croà el Silfo y la Maga?
¿A la Ondina y la Sirona
quí sen de lo riu eixir?

¿Per qui Venus Citerca
naixqué enj yellada un dia
de les ones de la mar?
¿Per qui viurà Gatalca
ab la dolan poesia
del sentiment popular?

¿Per qui es pesada creu
abrassa tot redemptor?
¿Qui rig, baix lo ceptre seu,
mal y be, llum y foscor,
y ab tot lo verbe de Dèn
tot lo foch del nostre cor?

¿Per qui oblidà el rey son trono
y el pobre son abandono,
y el rich son palau daurat?
¿Per qui deixa la doncella,
sonriant de guig vermella,
la casa en que se ha criat?

¿Qui lliga ab tendra cadena?
¿Qui fa que en son pit se ampare
perseguint lo mateix fi,
de Maria á Madalena;
desde la verge á la Mare:
del infant al serafi?

Ones, que com blanca neu,
menudes perles, com fum;
sobre la plaja sembrau;
sol, que plous del trono teu,
com pola de or, un mar de llum,
Jo vos escolte. ¡parieu!

Eixo geroglífich viu,
que hasta en el liri del camp
sa invisible historia escriu,
digaume ¿de shont penja el níu?
que el veja á la llum de un llamp
mon esperitpensatiu.

Que me paga jo fundir
ab tota la Creació;
nota de un etern concert,
vallich, com vesaltres, sentir
que no se pert ma canaó
com la ven en lo desert.

Lo sol per lo cal montava,
la ombra de los pins mimbava,
la mar sen mirall bronzia,
tot dormia, tot callava,
algo pareix que passava,
y suspés al mon tenia.

Alcí el cap, y una doncella
ó un angel semblant á ella,
entre 'l mar y jo creuá;
jo no sé com me mirá,
ní que en la mirada aquella
me prometé ó me parlá,

Que valg desde el cor sentir,
fames hasta el cap pujar;
llagrimas ala ulla eixir;
y algo mon cor examplar,
com si el anaren á omplir
totes les ones del mar.

Algo, que del cel baixava
y al ánima meva obría
de Déu lo misteri etern;
y que ab sa llum me amostrava
quina deu ser la agonia
de Lurbei en el infern.

Algo, com el el hea gelat
del ivern mon front altiu
passant haguera tocat;
y com volcà en neu caufiu,
algo també en mi amagat,
brusent com lo sol de estiu.

Desde aquell instant la sort
me dô com nànfreg batzell
que jamay arriba al port,
buscant un raig com aquell
de una uilla que sigue, mon nart
per poder entrar en éll.

Tal volta no 't trove mea
doncella ó angel ó fada,
que no puch encontrar may,
mes jo 't voré sempre, que es
per mi llum de ta mirada
tota la llum del espay.

Lo ritme de les esferes,
remors san que fan tes ales
creuant per el infinit;
los estels tes llumeneres;
tota hermosura tes gales,
tot lo bó ton esperit.

¡Sempre 't voré! en la infinita
bellesa increà que anyore
com desig de un mon millor,
en la eterna Margarita,
en la Beatriz que adore,
¡en qui es mon Déu! ¡en l' Amor!

JOAN RODRIGUEZ GUERAN.

L' ANTIFILARMONICH.

Hí havia un mestre que no podia sufrir la música
de cap manera. Sentir una peça de música y apo-
derarse d' ell un rabios frenesi, tot era lu.

Un dia lo consideren à dinar à casa de un gran senyor y à les postran s' improvisa un concert.

Un jove pianista s'alça y comença à tocar lo piano.

Lo doctor llavors, impacient y ab la cara encesa de rabia, diu al del seu costat poch à poch.

—Quin animal d' home! Posarse à tocar lo piano!

—Es lo seu ofici, responli lo vequí.

—Que ofici! Per ventura faig autopsias jo en las salas de las casas hont me convidan à dinar?

L' ASUTCENA.

À l'or dedicada à la senyoreta Na Irene Llorente y Falc6.

Allà en los serres de Palestina,
ahont viu lo cedro y hont creix l' alzina,
y les ponceilles,
son mes vermelles,
lo vent purissim, lo cel radiant;
un uñ hi habia, vaix d' una lloma,
hont anaba blanca coloma
de dols eucant.

Voltat de roures, llors y oliveres,
ombra li dabien les datileres,
sahonades fruytes
sia llavis doytes,
pel temps benigne de la tardor;
perfum y gaies la primavera,
pluja d'estrelle la blava esfura,
lo sol calor.

Dos vejeta pares tan sols tenia,
hamil y casta ab ells vivia;
no era gens rica,
mes si bonica;
d' ànima y rostro de serafi;
n' era daurada sa cabellera,
alta y garrida com la palmera
del Sinai.

Una vesprada, la fel coloma
la font deixaba de l'alta floma,
y per l'arbreda
tantost se queda
cercant los lliris de la enramá;
mes al collirne la flor blavenca,
l'alga del canter, que cau y es trenca,
se li enramá.

Tota pahuruga y ensemps plorosa,
aquella verge pura y graciosa,
que de Maria
lo nom tenia
tornant errare cercant la flor;
notá que 'l lliri troujat estava,
qu' altra floreta per ell brotava
de mes blancor.

Fou l' autecna goig de Maria
que d' aquell' aigua naixcut habia;
flor misteriosa
bella y flayrosa,
que d' esmeralda les branques té;
simbol qu' estoja la Verge para,
pera ensenyarnos, que ab má segura
guarda la fé.

Desde llavors que á la autecna,
també li diuen la Nazarena;
de Palestina
flor es divina;
té la blancura de la coloma,
de mèl il·lmeta lo seu aroma,
flayror purissim de Santétat;
de Verge Casta n' es flor suprema;
y té son càlzer lo dols omblema
de Puretat.

J. BODRÍ.

Maig de 1881.

